Ազգ Azg
22 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 2005 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 234 (3400)

Հայաստանում ազատության հետընթաց

Երեկ հրապարակվեց «Ֆրիդըմ հաուս» միջազգային կազմակերպության ամենամյա զեկույցագիրը, որը 190 երկրների մեջ Հայաստանը դասում է «մասնակի ազատության» երկրների շարքում: Ուշագրավ է, որ, ինչպես էլեկտրոնային նամակով մեր ուշադրությանն է հանձնում մեր ընթերցողներից դոկտ. Գրիշա Շիրինյանը, մեր տարածաշրջանում Հայաստանը վերջին 3 տարիներին ազատությունների հարցում հետընթաց է արձանագրել: Այսպես, եթե 2003 թ. Հայաստանը 109-րդն էր 190 երկրների մեջ, ապա այս տարի՝ 128-րդը, 3 տարում նահանջելով 19 կետ:

Համեմատության համար տեղեկացնենք, որ ըստ «Ֆրիդըմ հաուսի» հայթայթած տվյալների, նույն ժամանակահատվածում Վրաստանն ազատությունների առումով առաջ է անցել 4 կետով, Ուկրաինան՝ 5-ով, իսկ Թուրքիան՝ 25 կետով: Մյուս կողմից, մեր հարեւան երկրներից Ռուսաստանում դիտարկվել է ազատությունների առավել մեծ հետընթաց՝ 23 կետ 2003 թ.-ի համեմատ, մինչդեռ Ադրբեջանը շարունակում է պահպանել իր դիրքերը «ոչ ազատ» երկրների շարքում՝ զբաղեցնելով 147-րդ տեղը:

Այլ մանրամասնություններ՝ 5-րդ էջում:

Ինդեքսները ցույց կտան, թե տնտեսության մեջ ինչ ջերմաստիճան է

Առաջին անգամ հրապարակվեցին գործարար միջավայրի, տնտեսական ակտիվության եւ սպառողների վստահության ինդեքսները

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Երբ Հայաստանի Կենտրոնական բանկն առաջին անգամ հրապարակեց բաղադրյալ տնտեսական ինդեքսներ: Հրապարակելով դրանք, Կենտրոնական բանկի նախագահ Տիգրան Սարգսյանը նշեց, որ գնաճի նպատակադրմանը զուգահեռ Կենտրոնական բանկը հասարակությանը տրամադրելու է նոր գործիքներ, որոնցով պետք է պատկերացում կազմեն տնտեսության վիճակի մասին: Ի տարբերություն վիճակագրական ծառայության, որն ամփոփում եւ հրապարակում է տվյալները, պետք է լինեն այլ ծառայություններ, որոնք ամփոփում եւ կանխատեսումներ են անում առաջիկայի համար: Ինդեքսները արտացոլում են հասարակության այդ սպասումները եւ գնահատականները: Գործարար միջավայրի, տնտեսական ակտիվության եւ սպառողների վստահության ինդեքսները հաշվարկվում են հարցումների արդյունքների հիման վրա:

Գործարար միջավայրի ինդեքսը հաշվարկում է ռիսկերի եւ ընդհանուր տնտեսական վիճակի փոփոխությունների վերաբերյալ կազմակերպությունների գնահատականների միջինացման միջոցով: Ինդեքսները տատանվում են 0-ից մինչեւ 100 միջակայքում: եթե ձգտում է 100-ի, ապա այստեղ ակտիվություն է նկատվում, եթե 0-ի՝ նվազում, 50-ի միջակայքում կայուն է: Այս ինդեքսն, ըստ Տիգրան Սարգսյանի, ունի դրական միտում եւ գտնվում է միջին մակարդակում: 2-րդ եռամսյակում այն կազմել է 53,9, 3-րդ եռամսյակում՝ 52,2, 4-րդ եռամսյակում՝ 54,1:

Տես էջ 2

Քաղաքական իրավունքները Հայաստանում խիստ սահմանափակված են

Ու եթե իրավիճակը շարունակի վատթարանալ, մոտ 236 մլն դոլար դրամաշնորհը չի հասնի Հայաստան

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

«Հազարամյակի մարտահրավերներ» հիմնադրամից Հայաստանը կստանա 235.65 մլն ԱՄՆ դոլար 5 տարի իրականացման ժամկետով: Ինչպես նշված է «Նյու Յորք թայմս» թերթի դեկտեմբերի 20-ի համարում հրապարակված «Միացյալ Նահանգները հաստատեց Հայաստանին տրամադրելիք դրամաշնորհը՝ պնդելով ապահովել քաղաքական ավելի լայն իրավունքներ» հոդվածում, Հայաստանին տրամադրված այս դրամաշնորհի հետ նախագահ Բուշի արտաքին օգնության ծրագիրը զգուշացնում է Հայաստանի իշխանություններին, որ աջակցությունը կարող է հետաձգվել կամ դադարեցվել, եթե քաղաքական իրավունքների իրավիճակը շարունակի վատթարանալ:

Երբ դեկտեմբերի 20-ին ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի փոխնախարար Տիգրան Խաչատրյանը ներկայացնում էր ոռոգման եւ ճանապարհների նորոգման հայտը շահելու տեղեկությունը, ոչինչ չասվեց այդ որոշման ընդունման այլ հանգամանքների մասին: Ամենայն մանրամասնությամբ հանրությանը ներկայացվում են նման կլորիկ գումարի ձեռքբերումը եւ դրա ծախսման ուղղությունները, չանդրադառնալով այդ գումարի հետ «ձեռք բերված» գնահատականներին ու պահանջներին: Մինչդեռ, ըստ «Նյու Յորք թայմս»-ի, նոյեմբերի 27-ի սահմանադրական հանրաքվեի ժամանակ կեղծումների եւ ընտրական վատ կառավարման մասին հայտարարությունների ի հայտ գալուց հետո «Հազարամյակի մարտահրավերներ» կորպորացիան ծրագրի հաստատումը որոշ ժամանակով հետաձգել է:

Տես էջ 2

ԿԱՐԾԻՔ

Սաբինա Ֆրեյզեր. Հայաստանը եւ Ադրբեջանը հեռու չեն համաձայնագրից

ԲԱՔՈՒ, 21 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ադրբեջանը եւ Հայաստանը հեռու չեն ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման խաղաղ համաձայնագրից, սակայն կողմերը պետք է մի քանի լուրջ քայլ կատարեն փոխզիջումների պահպանման նպատակով: Այս մասին «Թրենդ» գործակալությանը հայտարարել է Միջազգային ճգնաժամային խմբի կովկասյան տարածաշրջանի տնօրեն Սաբինա Ֆրեյզերը՝ մեկնաբանելով ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների՝ տարածաշրջան կատարած այցի արդյունքները:

Նրա կարծիքով, «2006 թվականին պարզ կդառնա՝ կկարողանա՞ն արդյոք կողմերը հասնել դրան, թե ոչ»: Հակառակ դեպքում, «խաղաղ ճանապարհով հակամարտության կարգավորման վերջին հնարավորությունը բաց կթողնվի»: Ֆրեյզերի խոսքերով, ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների վերջին այցելությունը տարածաշրջան ցույց տվեց, որ պահպանվում է բանակցային գործընթացի բարձր ակտիվությունը: Ըստ նրա, այցի շրջանակներում համանախագահողները մանրակրկիտ աշխատանք կատարեցին Ադրբեջանի եւ Հայաստանի արտգործնախարարների հունվարյան հանդիպումը նախապատրաստելու ուղղությամբ: Հույս կա, որ արտգործնախարարների հանդիպմանը կհաջորդի նախագահների հանդիպումը:

Ֆրեյզերը նշեց, որ Հայաստանը արդեն հետ է կանգնել իր այն պահանջից, որ ԼՂ կարգավիճակը սահմանվի մինչեւ գրավյալ տարածքների ազատումը: Երկու կողմերը համաձայնել են, որ խաղաղ գործընթացը սկսվի միայն գրավյալ տարածքներից զինված ուժերի դուրս բերումից, անվտանգության երաշխիքների տրամադրումից եւ ժամանակավորապես տեղահանվածների՝ իրենց տները վերադարձից հետո միայն:

Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հարցում Եվրամիության դերի վերաբերյալ Ֆրեյզերն ասել է, որ Բրյուսելը որեւէ անմիջական դեր խնդրի կարգավորման հարցում չի խաղում: Սակայն, ըստ նրա, ԵՄ-ն կարող է մասնակցել ներկայումս Երեւանի եւ Բաքվի հետ համաձայնեցվող կարգավորման ծրագրին՝ որոշակի լրացումներ կատարելու միջոցով: Նա հիշեցրել է, որ դեկտեմբերի 13-ին Բրյուսելում ԵՄ ընդհանուր արտաքին քաղաքականության եւ անվտանգության ներկայացուցիչ Խավիեր Սոլանան հայտարարել էր, որ «եթե ԵՄ-ից խնդրեն ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հարցում օժանդակություն, ապա Բրյուսելը դրան կարձագանքի»:

ՄԱԿ-ում ստեղծվում է խաղաղարար հանձնաժողով

ՄԱԿ-ի ընդհանուր ժողովը եւ Անվտանգության խորհուրդը պայմանավորվել են կազմակերպության կառույցում ստեղծել մշտապես գործող խաղաղարար հանձնաժողով, որը տարբեր երկրներում կզբաղվի բռնությունների կանխմամբ: Նախապես գաղափարը համաձայնեցվել էր ՄԱԿ-ի անդամ պետությունների ղեկավարների սեպտեմբերյան վեհաժողովում: Սա ՄԱԿ-ի բարեփոխման միջոցառումների շրջանակում ձեռնարկված 2-րդ քայլն է. առաջինն անցյալ շաբաթ արտակարգ հիմնադրամի ստեղծումն էր:

Հանձնաժողովի կազմակերպական կոմիտեում կընդգրկվեն ՄԱԿ-ի հիմնական մարմինների անդամների գլխավոր նվիրատուները, առանձին երկրներ եւ շրջանային ղաշինքներ ներկայացնող բարձրաստիճան զինվորականներ: Հանձնաժողովն Ախ-ին աղանդեր խորհրդակցական մարմին կդառնա խաղաղարար գործունեության ծրագրման ընթացքում, ինչպես նաեւ կօգնի պատերազմի վերսկսման սպառնալիքի ենթակա երկրներին:

Հունվարի 17-ին կկայանա Ռամիլ Սաֆարովի եւս մեկ դատավարություն

ԲԱՔՈՒ, 21 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունվարի 17-ին կկայանա ադրբեջանցի սպա Ռամիլ Սաֆարովի, որը մեղադրվում է Հունգարիայում հայ զինծառայող Գուրգեն Մարգարյանի սպանության մեջ, եւս մեկ դատավարություն: Սաֆարովի շահերը ներկայացնող փաստաբան Ադիլ Իսմայլովը հայտարարել է, որ Բուդապեշտի իրավապահ մարմինները եւս մեկ քրեական գործ են հարուցել ընդդեմ Ռ. Սաֆարովի: Դրա համար պատճառ է ծառայել բանտային հսկիչների հետ ադրբեջանցի սպայի հակամարտությունը: Ըստ Ա. Իսմայլովի, առայժմ հայտնի չէ, թե ինչպիսի դիրք այդ հարցում կզբաղեցնի Ադրբեջանը եւ ինչ կձեռնարկի տվյալ դատավարության առնչությամբ: Նա ասել է, որ պատրաստ է պաշտպանելու իր պաշտպանյալին դատական նիստում, որը կկայանա հունվարի 17-ին:

Գուրգեն Մարգարյանի սպանության գործով նոր փորձաքննությունը կանցկացնեն նոր փորձագետներ

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Բուդապեշտում ՀՀ զինված ուժերի սպա Գուրգեն Մարգարյանի սպանության գործով դատարանը՝ դատավոր Անդրաշ Վաշկուտիի նախագահությամբ, որոշում է կայացրել եւս մեկ անգամ նշանակել սպանությունն իրականացրած ադրբեջանցի սպա Ռամիլ Սաֆարովի դատահոգեբանական փորձաքննություն: Ինչպես դեկտեմբերի 21-ի առավոտյան նշեցին տուժող կողմի շահերը ներկայացնող փաստաբան Նազելի Վարդանյանը եւ ՀՀ պաշտպանության նախարարության ներկայացուցիչ Հայկ Դեմոյանը, փորձաքննությունն իրականացնելու են Դեբրեցենի բժշկական համալսարանի անկախ փորձագետները: Նրանց դատարանի կողմից առաջադրվել է մեկ հարց՝ պարզել առաջին երկու փորձագիտական եզրակացությունների միջեւ հակասությունների առաջացման պատճառը:

PHOTOLURE

Նույնպիսի հարց առաջադրվել էր նաեւ թվով երրորդ փորձաքննությունն իրականացրած փորձագետին, սակայն վերջինս, դատավորի գնահատմամբ, անցել էր իր լիազորությունների սահմանը եւ առաջին երկու փորձաքննությունների եզրակացությունների միջեւ փաստաթղթային համեմատություն անցկացնելու փոխարեն անցկացրել էր նոր փորձաքննություն՝ նախորդ փորձաքննությունների հետ հավելյալ հակասություններով: Ա. Վաշկուտին, ըստ հայկական կողմի ներկայացուցիչների, դժգոհել է փորձագետից, որը չէր պատասխանել դատարանի առաջադրած հարցերին, անպատասխան էին մնում նաեւ դատարանում տրված հարցերը: Դատավորը զգուշացրել է կեղծ փորձագիտական եզրակացության քրեորեն հետապնդելի լինելու մասին, եւ դատարանը որոշում է ընդունել երրորդ փորձաքննությունը չեղյալ հայտարարելու մասին: Այսպես, փորձագետը մասնավորապես չի կարողացել պատասխանել, թե ինչ ասել է՝ Սաֆարովի մոտ «կարճ միացում է տեղի ունեցել եւ գիտակցության սահմանափակում», երբ է առաջացել եւ որքան է տեւել դա: Հայտնի է, որ ամբաստանյալը նախօրոք ձեռք է բերել կացին, սրել այն, մտել Գուրգեն Մարգարյանի սենյակ, վառել լույսը, տեսել, թե որտեղ է քնած Մարգարյանը, ապա իրականացրել է սպանությունը՝ «սահմանափակ գիտակցությամբ» այդպես չի լինում: Փորձագետը նաեւ չի կարողացել հիմնավորել ամբաստանյալի մոտ «գիտակցության ծանր աստիճանի սահմանափակման» մասին իր պնդումը: Ըստ առաջին փորձաքննությունն իրականացրած մասնագետների եզրակացության, Սաֆարովը չի ունեցել գիտակցության սահմանափակում, ըստ երկրորդ եզրակացության՝ սահմանափակումը եղել է միջին աստիճանի: Առաջին փորձաքննությունն իրականացրած մասնագետները պնդել են իրենց եզրակացությունը, ընդգծելով, որ հանցագործությունը ռասիստական բնույթ է կրում եւ նախօրոք ծրագրված է եղել:

Նախատեսվում է, որ մարտի 7-ին կայանալիք վեցերորդ դատական նիստին կհարցաքննվեն Հունգարացի երկու սպաներ: Մասնավորապես, կհարցաքննվի ուսումնական հաստատության փոխտնօրենը, ուր ուսումնառություն էին անցնում հայ եւ ադրբեջանցի սպաները:

«Արդարության» ակցիաներին չենք մասնակցելու»

Շավարշ Քոչարյանը խոսում է վերջնագրի լեզվով

Ազգային ժողովրդավարական կուսակցությունը չի նահանջել, իշխանական դաշտ չի տեղափոխվել, Շավարշ Քոչարյանին էլ պաշտոն չի առաջարկվել, լռում էին, որպեսզի չխանգարեն ընդդիմությանը հեղափոխություն անել: ԱԺԿ նախագահ Շավարշ Քոչարյանն ու վարչության անդամ Վարդան Պողոսյանը երեկ հրավիրված ասուլիսում փորձեցին հստակություն մտցնել կուսակցության և «Արդարություն» դաշինքի հարաբերություններում: Ուշացած պարզաբանումները նաև տեղ են գտել ԱԺԿ հայտարարության մեջ, որտեղ կուսակցության մասնակցությունը «Արդարություն» դաշինքի և խմբակցության ակցիաներին պայմանավորվում է դաշինքի կողմից սեփական սխալներն ընդունելու, ներքին մթնոլորտն առողջացնելու և արդյունավետ ու իրավիճակին համահունչ գործելու պատրաստակամությամբ և ունակությամբ: Ավելի պարզ ասած՝ այսուհետև Շավարշ Քոչարյանը չի մասնակցելու դաշինքի և խմբակցության ակցիաներին, սակայն շանս է տալիս վերանայելու դիրքորոշումները: Չվերանայելու դեպքում կհետևի պաշտոնական ապահարզանը:

Շավարշ Քոչարյանը կարծում է, որ «Արդարությունն» ուներ բոլոր հիմքերն ընդդիմության մեջ առաջատար լինելու համար: Ու թեև հեղափոխության սուրը ճոճելու հեղինակը չէր, սակայն չունեցավ սեփական հավակներ, և ինչպես ասում են, ընկավ «Հանրապետություն» կուսակցության ջրերը: Ըստ բանախոսի, սահմանադրական փոփոխությունների գործընթացը ցույց տվեց, որ «Արդարություն» դաշինքում ընդգրկված կուսակցությունների մեծամասնության համար իշխանափոխությունն ինքնանպատակ է: Այդ իսկ պատճառով ընտրվեց սահմանադրական հանրաքվեն որպես իշխանափոխության առիթ օգտագործելու քաղաքականությունը: Ձախողվելուց հետո չի մնում այլ բան, քան անձնական վիրավորանքների անցնելը:

Ընդդիմադիր քաղաքական գործիչը չի ընդունում «Արդարություն» դաշինքի՝ ամեն հարցում մերժողական քաղաքականությունը: «Եթե Ռոբերտ Քոչարյանը շնչում է, չի նշանակում, որ մենք պետք է չշնչենք», ասում է նա, հավելելով, որ որտեղ պետական շահ է եղել, ինքը փորձել է համագործակցել իշխանությունների հետ:

Եվրախորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովում «Արդարության» դիրքորոշումը սխալ ներկայացնելու մեղադրանքը եվրոպական կառույցում մեր երկրի արդեն նախկին պատվիրակը չի ընդունում: Ինչ վերաբերում է Ստեփան Դեմիրճյանին, ինքը պատրաստ է փոխանցել իր փորձը նրան, եթե, իհարկե, Դեմիրճյանը դրա կարիքն ունի: Եվրոպական լեզվի (օրինակ՝ անգլերենի) տիրապետելը շատ կարևոր է, համոզված է Շավարշ Քոչարյանը, սակայն առավել կարևոր է արժեքային համակարգը: «Կարելի է խոսել եվրոպական լեզվով, բայց անհասկանալի մնալ եվրոպացիների համար», ասում է բանախոսը:

Ազգային ժողովրդավարական կուսակցության հայտարարության մեջ նաև նշվում է, որ անհրաժեշտ է ունենալ արժեքային համակարգով և գրագետ գործելակերպով իշխանություններին այլընտրանք հանդիսացող ընդդիմություն: ԱԺԿ-ն հետամուտ է լինելու նման այլընտրանքի ձևավորմանն ընդդիմադիր, թե՞ իշխանական թևում՝ ցույց կտա ժամանակը:

Մ. Հ.

Ինդեքսները ցույց կտան, թե տնտեսության մեջ ինչ ջերմաստիճան է

1-ին էջից

Տնտեսական ակտիվության ինդեքսը որոշվում է թողարկման ծավալների, արտադրության պաշարների և պահանջների վերաբերյալ կազմակերպությունների ղեկավարների միջինացման միջոցով: Այստեղ հետևյալ ցուցանիշներն են արձանագրվել՝ 2-րդ եռամսյակում՝ 72,2, 3-րդ եռամսյակում՝ 71, 4-րդ եռամսյակում՝ 53,6: Վերջին ցուցանիշի առնչությամբ մեր տված հարցին, թե ո՞րն է նվազման պատճառը, ԿԲ նախագահը պատասխանեց, որ դա սեզոնայնության հետևանք է: Եթե վիճծառայությունը տնտեսական աճի ցուցանիշները ամփոփում է, սպասելով 4-րդ եռամսյակի արդյունքներին, մինչդեռ տնտեսական ակտիվության ինդեքսը սովորաբար 1-ին և 4-րդ եռամսյակների համար արձանագրում է նվազում: Դա պայմանավորված է այդ ժամանակահատվածում տնտեսական աճի մեջ կարևոր տեղ ունեցող շինարարության ու գյուղատնտեսության ծավալների նվազմամբ: Տիգրան Սարգսյանը նշեց, որ այս ինդեքսը ցույց է տալիս սպասումների ներկա վիճակը և կանխատեսումներն առաջիկայի համար:

Ինչպես են ընտրվել կազմակերպությունները, մեր մյուս հարցին ԿԲ նախագահը պատասխանեց, որ դրանք ընտրվել են մեր տնտեսության կառուցվածքին համապատասխան: Սկզբնական շրջանում ընտրված են եղել 400 ձեռնարկություններ, հիմա արդեն դրանց թիվը հասել է 534-ի: Երկարաժամկետ հատվածում ձեռնարկությունների այդ հարաբերակցությունը պետք է պահպանվի, որպեսզի համեմատության հնարավորություն լինի:

Եվ վերջապես երրորդ՝ սպառողների վստահության ինդեքսը ցույց է տալիս տնային տնտեսության եկամուտների, կենցաղային ծախսերի և զբաղվածության փոփոխությունները: Ուսումնասիրվել են 800 տնային տնտեսություններ: 2-րդ, 3-րդ և 4-րդ եռամսյակներում ինդեքսները կազմել են համապատասխանաբար 51,3, 50,9 և 51,5: ԿԲ նախագահը հայտարարեց, որ այսուհետև եռամսյակը մեկ հրապարակվելու են այդ ինդեքսները, որոնք ցույց են տալու, թե տնտեսության մեջ ինչ ջերմաստիճան է ստեղծվել:

Պատասխանելով այն հարցին, թե ինչո՞ւ ուսումնասիրությունները չեն իրականացնում անմիջապես կառույցները, Տիգրան Սարգսյանը պատասխանեց, որ կան երկրներ, որտեղ այս հարցով զբաղվում են առանձին ինստիտուտներ: ԿԲ-ն շահագրգռված չէ, որ լինեն ոչ ճիշտ տեղեկություններ, ավելին, շահագրգռված է, որ դրանք լինեն ճիշտ, քանի որ գնաճի նպատակային քաղաքականության անցնելուց հետո այդ ինդեքսները պետք է նպաստեն իրական պատկերը ունենալուն:

Ինչ վերաբերում է գնաճի նպատակային քաղաքականությանը, ապա ԿԲ նախագահը հայտնեց, որ դրա նպատակն է միջնաժամկետ հատվածում, տվյալ դեպքում 3 տարում, գնաճի նպատակային ցուցանիշը համարել 3 տոկոսը: Եռամսյակը մեկ հայտարարվելու է գնաճի այդ նպատակային ցուցանիշը և ասվելու է, որ եթե դա կազմի ավելի մեծ թիվ, ինչ միջոցներ են կիրառվելու, որպեսզի այն զսպվի: Սա, ըստ Տիգրան Սարգսյանի, նշանակում է, որ ԿԲ-ի գործունեությունը դառնում է ավելի թափանցիկ և վերահսկելի:

Քաղաքական իրավունքները Հայաստանում...

1-ին էջից

Ավելին, «Հազարամյակի մարտահրավերներ» կորպորացիան խիստ նամակ է ուղարկել Հայաստանի նախագահին՝ պահանջելով քայլեր իրականացնել քաղաքական գործընթացի արդարությունը ապահովելու նպատակով: Ըստ կորպորացիայի կառավարիչ Ստեֆան Գրոֆի, իրենք պատրաստ են ծրագրից հանել այն երկրները, որոնք չեն գործում նախանշված ուղղությամբ: Ամեն դեպքում այս դրամաշնորհից տրամադրելիս հաշվի են առնվել «Ֆրիդոմ հաուս»-ի տվյալները, ըստ որոնց քաղաքական իրավունքները Հայաստանում խստորեն սահմանափակվել են, իրավիճակը վատթարացել է 2004-ին և դեռ չի բարելավվել: Ըստ «Ֆրիդոմ հաուս»-ի փորձագետների, կոռուպցիան Հայաստանում ավելի մեծ մասշտաբներ է ձեռք բերել: Ընդ որում, փորձագետների կարծիքով, առայժմ դեռ պարզ չէ, թե Հայաստանը ունի՞ ինստիտուցիոնալ կարողություն և անկախություն՝ շարունակելու բարեփոխումները:

Բայց և այնպես, Հայաստանը համապատասխանում է մի շարք ցուցանիշների: Մասնավորապես Հայաստանը բաց է առևտրի համար, ունի վերահսկողության տակ գտնվող գնաճ, հարաբերականորեն ոչ բարձր և հեշտ է այստեղ բիզնես սկսելը, որոշ զարգացում կա կոռուպցիայի դեմ պայքարի առումով: Եվ ոչ միայն: Հայաստանն ավելացրել է առողջապահության և կրթության ոլորտներում արվող ծախսերը:

Լրատվամիջոցներն աջակցեցին փառատոնի կայացմանը

Երեկ «Մեկ ազգ, մեկ մշակույթ» հիմնադրամի գործադիր տնօրեն Թամարա Պողոսյանը երախտագիտության և շնորհակալության խոսքեր հղեց բոլոր ինֆորմացիոն հովանավորներին, որոնք աջակցեցին «Պահպանենք մեր մշակույթը» հանրապետական փառատոնի կայացմանը: Դրանց թվում էին Հայաստանի հանրային հեռուստաընկերությունը, Հ2, «Արմենիա», «Շողակաթ» հեռուստաընկերությունները, «Հանրային ռադիոընկերությունը», «Ռադիո հայ» և «Հայ FM» ՍՊԸ-ները, «Հայաստանի Հանրապետություն», **«Ազգ»** օրաթերթերը և Հայաստանի ժուռնալիստների միությունը: Վերջինիս նախագահ Աստղիկ Գևորգյանը կարևորեց նման ազգային, մշակութային միջոցառումների անցկացումը և մաղթեց, որ դա շարունակություն ունենա: Ջերմ խոսքեր ասաց հիմնադրամի հասցեին նաև Հ2 հեռուստաընկերության լրատվության պատասխանատու Շավարշ Գևորգյանը՝ նշելով, որ «նման միջոցառումներով է դաստիարակվում երիտասարդ սերունդն ու պահպանվում մեր ազգային մշակույթը»:

Տիկին Պողոսյանը հիմնադրամի կողմից հատուկ շնորհակալագրեր հանձնեց **«Ազգ»** օրաթերթի լրագրող Մարինե Մակարյանին և «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթի լրագրող Գալուստ Նանյանին՝ առաջին իսկ օրվանից փառատոնի աշխատանքները լուսաբանելու, փառատոնի կայացմանն աջակցելու համար: Փառատոնն ավարտվեց, սակայն առջևում դեռ շատ ծրագրեր ու անելիքներ կան 2006 թ.:

«Փառքի շքանշան»՝ ինտերնացիոնալիստ ռազմիկների Սոչիի կազմակերպության ղեկավար Մնաց Դաշյանին

«Հազարամյակի մեկենասներ» միջազգային բարեգործական հիմնադրամը և «Աշխարհի բարի մարդիկ» միջազգային ֆորումի կազմկոմիտեն հայտարարել են, որ Սոչիի «Ինտերնացիոնալիստ ռազմիկների և տեղային պատերազմների մասնակիցների բարեգործական հիմնադրամ» ոչ առևտրային կազմակերպության նախագահ, «Մեկենաս» արծաթե շքանշանի ասպետ Մնաց Դաշյանը պարգևատրվել է «Ազգի փառք» շքանշանով: Ռուսաստանի հայերի «Երկրամաս» թերթի տվյալներով, Մնաց Դաշյանը Կուբանում հայտնի է բարեսիրական գործունեությամբ: Նա սոցիալապես օգնում է Ռուսաստանում և այլուր կռված ինտերնացիոնալիստ ռազմիկներին, զոհված զինծառայողների ընտանիքներին, Հայրենական մեծ պատերազմի վետերաններին:

Բացի դրանից, Դաշյանի նախաձեռնությամբ և նրա կազմակերպության միջոցներով Սոչիում կանգնեցվել է զոհված ինտերնացիոնալիստ ռազմիկների և տեղային պատերազմների մասնակիցների հուշարձան:

Մնաց Դաշյանը նաև հայ հասարակական շարժման եռանդուն մասնակից է: Նա Սոչիի Լազարևսկոյի շրջանում հիմնել է «Համշենյան բակ» ազգագրական թանգարան, որի բացումը տեղի կունենա 2006 թ.:

«Ազգի փառք» շքանշանով պարգևատրվում են ՌԴ առավել արժանավոր գործարարները, տնտեսական ու սոցիալական ծրագրերն առավել հաջող իրականացնող ձեռնարկատերերը: Դաշյանի պարգևատրման հանդիսավոր արարողությունը տեղի կունենա 2005 թ. դեկտեմբերի 22-ին, Մոսկվայում:

Դ. Ք.

Հաստատվեց ԼՂՀ սահմանադրական հանձնաժողովի նոր կազմը

ԼՂՀ Ազգային ժողովը դեկտեմբերի 21-ին գումարեց հերթական լիագումար նիստը:

Նախ քննության առնվեց «Քաղաքացիական ծառայության մասին» ԼՂՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի նախագիծը, որը ներկայացրեց ԼՂՀ քաղաքացիական ծառայության խորհրդի նախագահ Բորիս Առուստամյանը: Ըստ կառավարության լիազոր ներկայացուցչի՝ օրինագծի առկայությունը պայմանավորված է գործող օրենքում նոր կառուցակարգեր ամրագրելու և խմբագրական ուղղումներ կատարելու անհրաժեշտությամբ: Հիմք ընդունելով գլխադասային հանձնաժողովի դրական եզրակացությունը՝ պատգամավորներն այն ընդունեցին առանց առարկությունների:

Նույն կերպ ընդունվեց նաև «Քաղաքացիական ծառայողների վարձատրության ԼՂՀ օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին» օրենքը, համաձայն որի քաղաքացիական ծառայողների վարձատրության ու դրամական օգնության վճարումների անկանխիկ համակարգի անցման ժամկետ է ամրագրվում 2008 թ. հունվարի 1-ը, հաշվի առնելով, որ նշված համակարգը դեռևս ներդրված չէ Արցախում:

Մի շարք օրենքների փոփոխությունների քննարկումներից հետո պատգամավորները ձեռնամուխ եղան «ԼՂՀ սահմանադրության մշակման պետական հանձնաժողովի կազմը հաստատելու մասին» ԱԺ որոշման նախագծի քննարկմանը: Նախագծով առաջարկվում էր ուժը կորցրած ճանաչել ԱԺ 2004 թ. ապրիլի 14-ի «Սահմանադրական հանձնաժողովի նոր կազմը հաստատելու մասին» որոշումը: Սահմանադրական հանձնաժողովի նոր կազմում, որն ԱԺ հաստատման էր ներկայացրել ԼՂՀ նախագահը, ընդգրկված են օրենսդիր մարմնում ներկայացված և նրանից դուրս գործող քաղաքական ուժերը: Մտքերի աշխույժ քննարկման արդյունքում որոշումն ընդունվեց:

Խորհրդարանը վերջում լսեց Արցախի Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհրդի գործունեության ամենամյա հաղորդագրությունը, որով հանդես եկավ խորհրդի նախագահ Մաքսիմ Հովհաննիսյանը:

ԿԻՄ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ
Ստեփանակերտ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության ԺԳ տարի
Հիմնադիր և հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երևան 375010 Հանրապետության 47
Ֆաքս 374 1 562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ /հեռ 521635
Խմբագիր ՊԱՐՈՅՐ ՀԱԿՈԲՅԱՆ /հեռ 529221
Լրագրողների սենյակ /հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայություն /հեռ 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն /հեռ 529353
Համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Թերթի նյութերի ամբողջական թե մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսությամբ առանց խմբագրության գրավոր համաձայնության խստիվ արգելվում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրավունքի մասին օրենքի
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

Անցուդարձ

Պարտքի գիտակցումով տեր կանգնենք մեր սոցիալական որբերին ու հաշմանդամ երեխաներին, չկտրելով նրանց ընտանիքից

Տարիներ առաջ Գավառի մանկատանը առաջին անգամ մոռացա մասնագիտական պարտականություններս եւ լաց եղա, երբ երեխաները երգեցին. «Ասում են, թե նա, ով մայր չունի... նա որբ է մեծացել»: Առժամանակ անց ինձ բացատրեցին, որ երեխաները որբ չեն, այսինքն, գոնե մեկ ծնող ունեն, պարզապես մանկատանը նրանք պատսպարվում են մուրացիկի, աղքատ թափառաշրջիկի տխուր կենցաղից: Նրանք սոցիալական որբեր են: Դրանց ավելացրած ֆիզիկական ու մտավոր խնդիրներ ունեցող երեխաներին ու նրանց խնդիրները՝ կստանանք երեխաների խոցելի խումբ կամ բանակ, որին սատար լինելը նախ՝ պետության, ապա՝ հասարակության խղճին է ծանրացած:

«ՀՀ-ում գործում է ութ պետական եւ հինգ բարեգործական մանկատուն: 2005-ի տվյալներով հաշվառված է 11 000 հաշմանդամ երեխա, այդ թվում՝ աղքատության ընտանեկան նպաստի համակարգում՝ 4391, պետական մասնագիտացված մանկատներում՝ 340, իսկ հատուկ հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում հաշվառված է 5000 երեխա: ՀՀ ոստիկանության տվյալներով՝ այսօր հանրապետությունում հաշվառման մեջ են 36 մուրացիկ եւ թափառաշրջիկ երեխաներ», ասում է աշխատանքի եւ սոցապ նախարարության երեխաների հիմնահարցերի բաժնի պետ Լենա Հայրապետյանը: Նրան հանդիպեցինք նույն նախարարության կազմակերպած կլոր սեղանի ժամանակ, որը նպատակ ուներ հասարակությանն ու մասնագետներին ներկայացնել Գյումրիում եւ Երեւանի Աջափնյակ համայնքում ներդրված Ընտանիքի եւ երեխաների սոցիալական աջակցման համայնքային երկու կենտրոնների եւ կառուցվող երրորդ կենտրոնի ստեղծման մասին: Դրանք նախատեսված են հատկապես հաշմանդամ եւ սոցիալական խնդիրներ ունեցող 6-18 տարեկան երեխաներին օրվա մեջ մի քանի ժամ խնամելու, նրանց ընտանիքներին սոցիալ-հոգեբանական խնդիրներով աջակցելու համար:

Երեւույթներ, որոնց պետք է արձանագրել միանշանակ

«Գործող օրենսդրական համակարգը պետք է այնպես բարեփոխել, որ ներառի թափառաշրջիկ եւ մուրացիկ երեխաների իրավունքների պաշտպանությունը»: «Չկան այնպիսի օրենսդրական նորմեր, որոնք հուսալիորեն պաշտպանեն երեխաներին անօրինական տեղափոխումներից, այդ թվում՝ արտասահման»: «Վերջին տարիներին հաճախակի են դարձել ծանր հիվանդությունները եւ մահվան դեպքերը՝ կրոնական տարբեր հոսանքներին եւ աղանդներին հարելու պատճառով»: «Հաշմանդամ երեխաների թիվը 1995 թ.-ի համեմատությամբ աճել է 60 տոկոսով»: «Մայրական մահացության Հայաստանի ցուցանիշը 4-5 անգամ գերազանցում է եվրոպական երկրների համանուն ցուցանիշի միջին մակարդակը»: «Չնայած հաջողվել է յոդացված աղի բարձր ցուցանիշը (83 %), յոդի դեֆիցիտը երեխաների մեջ կազմում է 30 %, կանանց՝ 33 %»: «Սնուցման խնդիրներն առավել արդիական են գյուղական վայրերում»: «Անժխտելի է այն փաստը, որ տարիներ անց կունենանք տարրական կրթություն չստացած մարդիկ, հետեւաբար կծագի նրանց կրթություն ստանալու հնարավորության ստեղծման խնդիր»: «Սոցիալ-տնտեսական վիճակի վատթարացումը բերել է նաեւ գիշերօթիկ հաստատությունների խնդիրների սրման»: «Որոշ գյուղական դպրոցներում ուսուցիչ չունենալու պատճառով չեն դասավանդվում առանձին կրթական առարկաներ»: «Շատ քիչ առաջընթաց կա հաշմանդամ երեխաներին հանրակրթական խնդիրներում ներգրավելու գործում»: «Տարբեր պատճառներով փակվել է միակ մանկական կինոթատրոնը»: «Չկան երեխաների իրավունքներով եւ հիմնախնդիրներով զբաղվող մանկապատանեկան կազմակերպություններ»: Փոխարենը «ՀՀ արդարադատության նախարարությունում գրանցված է երեխաների հիմնախնդիրներով զբաղվող մոտ 300 կազմակերպություն»:

Սույն մեջբերումներն արված են Երեխաների պաշտպանության ազգային հանձնաժողովի երրորդ փաստաթղթից, որ երեկ ներկայացվեց երեխաների սոցիալական պաշտպանության ոլորտի բարեփոխումների համատեքստում: Անզեն աչքով անգամ երեւում է, որ չնայած վերլուծությունն ու ապագայի ծրագրերը գրված են ճապոնական մեկ միլիոնանոց վարկի վերջին մասի օգտագործման հավակնությամբ, սակայն բավականին մտահոգիչ տվյալներ են պարունակում: Ամեն դեպքում ծավալուն այս փաստաթուղթը ներկայացվեց հաշված մասնակիցների ներկայությամբ, չնայած հրավիրված էին եւ մարզային, եւ միջազգային պատկան կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ: Եվ որքան էլ աշխատանքի ու սոցապ փոխնախարար Ֆ. Բերիկյանը բացակայությունները պատճառաբանում էր մարզերի հեռավորությամբ ու շատերի զբաղվածությամբ, մտահոգիչ է, որ անգամ երեխաների իրավունքներին ու պաշտպանությանը կոչված մարմինները սոցապ նախարարության հրավերին պատասխանում են կիսադատարկ դահլիճով:

Ի դեպ, նմանատիպ մի սեմինար էլ վերջերս կազմակերպել էր հասարակական կազմակերպություններից մեկը: Ներկաները նույն փութաջանությամբ խոսում էին համայնքային կենտրոնների ներդրման մասին: Ստացվեց այնպես, որ ՀԿ-ներն ու սոցապը նույն երգն են երգում, բայց իրար գոնե լսել այնքան էլ չեն շտապում:

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

ՍԱՄՑԽԵ

Նինոծմինդայում վրացի որբ երեխաների մանկատունը հնարավոր սադրանքների միջոց

Ըստ «Միասնական Ջավախք» դաշինքի

«Ազգը» 2004 թ. ամռանը անդրադարձել էր Ջավախքում տարածված այն տեղեկություններին, թե Նինոծմինդայում վրացական իշխանությունները պատրաստվում էին մանկատուն բացել վրացի որբ երեխաների համար: Արդեն իսկ այդ ժամանակ լուրը կասկածների տեղիք էր տվել: Այնուամենայնիվ, մեր հրապարակումից մի քանի ամիս անց այդ մանկատունը բացվեց եւ գործում է ցայսօր:

2005 թ.-ի գարնանը Վրաստանի Նինոծմինդա քաղաքում վրացալեզու մանկատան ստեղծումը վրացի որբ երեխաների համար տարօրինակ որոշում էր: Նման գնահատական է տվել մանկատան ստեղծմանը «Միասնական Ջավախք» ժողովրդավարական դաշինքն իր տարածած հաղորդագրությունում:

Ըստ դաշինքի, մտահոգիչ այս հարցը քաղաքական կառույցների վտանգավոր նախագիծ է, որ միտված է Ջավախքում լարվածության եւ քաղաքական ապակայունացման նոր օջախ ստեղծելուն: Արդեն ամիսներ շարունակ գործող 40 տեղ ունեցող մանկատունը Ջավախքում տեղակայելու որոշումը տարօրինակ է մի քանի տեսանկյունից: Ըստ «Միասնական Ջավախք» դաշինքի, Ջավախքը որպես ծայրամասային տնտեսապես հետամնաց գոտի, ուր բացակայում են կենսական ենթակառույցները, գոյություն ունեն ծայրագույն սոցիալ-տնտեսական խնդիրներ, հարմար վայր չէ մանկատուն ունենալու համար:

Ավելին, Ջավախքն ունի ծայր կլիմայական պայմաններ, բնակեցված է մեծ մասամբ հայերով, ինչը հարցականի տակ է դնում ազգությամբ վրացի երեխաների մանկատան նպատակահարմարությունը, հատկապես որ այդ երեխաները ծնվել են Վրաստանի այլ վայրերում:

Բացի այդ, դաշինքի կարծիքով, յուրաքանչյուր հասարակություն որբ երեխաների ինտեգրման մեծագույն եւ կարեւոր խնդիր ունի: Մինչդեռ այդ ինտեգրումը դյուրին եւ ոչ ցավալի կլինի՞ վրացի երեխաների համար հենց Ջավախքում: Թերեւս ընդհակառակը, Ջավախքում որբ վրացի երեխաների տեղավորումը կարող է խորացնել եւ բարդացնել նրանց ներգրավումը հասարակական միջավայրում թեկուզ կացութաձեւի զգալի տարբերության պատճառով: Մանկատունը կարող է առանց այն էլ սոցիալ-տնտեսական լարված վիճակում գտնվող Ջավախքում դառնալ ազգամիջյան լարվածության արհեստականորեն սնման նոր օջախ:

Քանի որ մանկատունն արդեն ամիսներ շարունակ գործում է Նինոծմինդա քաղաքում, «Միասնական Ջավախք» դաշինքը ներկայացրել է նաեւ իր դիտարկումները: Մասնավորապես մանկատունը գոյության առաջին իսկ օրերից ունի ինքնամեկուսացման, ինքնաօտարման միտում: Դաշինքը կոչ է անում միջազգային կառույցներին, որոնք զբաղվում են մանկության եւ մայրության պաշտպանության ու աջակցության ծրագրերով, միջոցներ ձեռնարկել վրացի որբ երեխաների երջանկության համար:

Մանկատունը Նինոծմինդայում ստեղծելու պարագան դիտարկվում է նաեւ որպես հակահայկական դժգոհությունների բարձրացման տարբերակ, եւ այս կապակցությամբ «Միասնական Ջավախքը» հավաստում է, որ կփորձի սադրանքների տեղիք չտալ եւ հակահայկական քաղաքականությանը չպատասխանել:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Հացադուլավոր Ռազմիկ Սարգսյանն անդրդվելի է եւ չի դադարեցնում հացադուլը

«Ռազմիկ Սարգսյանի առողջությունը շարունակում է վտանգված մնալ՝ «Սարգսյանի առողջական վիճակը բավարար է» արդարադատության նախարարության կարգախոսի ներքո: Նուբարաշենի քրեակատարողական հիմնարկում, ուր այժմ գտնվում է 130 օրից ավելի հացադուլի մեջ գտնվող Ռազմիկ Սարգսյանը (խմբ.), խախտվում է նրա բուժօգնություն ստանալու իրավունքը», ասվում է քաղաքացի Լալա Ասլիկյանից ստացված հաղորդագրության մեջ: Տկն Ասլիկյանը, հասարակական կազմակերպությունների (ՀԿ) ներկայացուցիչները, Ռազմիկ Սարգսյանի փաստաբաններն ու հարազատները դեկտեմբերի 19-ին այցելել են Նուբարաշենի քրեակատարողական հիմնարկում գտնվող հացադուլավորին, որը բողոքել է սուր ցավերից, նշել հետանցքի շրջանում արյունահոսության առկայությունը: «Զինվորի պաշտպանության կոմիտե» (ԶՊԿ) մայրերի նախաձեռնող խմբի նախագահ Գոհար Արմենակյանը «Ազգին» հայտնեց, որ իրենց այցի նպատակն է եղել տղային համոզել դուրս գալ հացադուլից, բուժվել եւ մասնակցել դատավարությանը՝ ապացուցելու համար իր անմեղությունը:

Հիշեցնենք, որ Ռազմիկ Սարգսյանը, Արայիկ Զալյանը եւ Մուսա Սերոբյանը մեղադրվում են զինծառայողներ Մովսես Մկրտումյանի եւ Ռոման Եղիազարյանի սպանության մեջ, որի համար Սյունիքի մարզի առաջին ատյանի դատարանը նրանց դատապարտել է 15 տարվա ազատազրկման: Իրենց անմեղությունն ապացուցելու համար 3 երիտասարդներն էլ հացադուլ են հայտարարել, որից ամենաերկարը Ռազմիկ Սարգսյանի ժամկետն է՝ 130 օրից ավելի: Այժմ գործը քննվում է քրեական եւ զինվորական գործերով վերաքննիչ դատարանում, սակայն դեկտեմբերի 2-ին դատական նիստն անորոշ ժամանակով հետաձգվել է: Թե ինչպիսի մթնոլորտում են անցել վերաքննիչ դատարանում գործով ընթացող դատավարությունները, «Ազգը» ներկայացրել է: Նշենք, որ դեկտեմբերի 2-ին դատական նիստի անորոշ ժամանակով հետաձգումը կապված էր հացադուլի հետեւանքով Ռազմիկ Սարգսյանի առողջական խնդիրների հետ. հիշյալ դատական նիստի օրը մայրն ու որդին ուշաթափվել էին: Եվ թեպետ դատարան եկած շտապօգնության բժիշկն ասել էր, որ Ռազմիկը շատ հիվանդանոցային բուժման կարիք ունի, այնուամենայնիվ ամբաստանյալին հանգիստ խղճով կրկին ուղեկցել էին մեկուսարան: Գրեթե նույն կարծիքն էին հայտնել նաեւ թե՛ նոյեմբերի 25-ին, թե՛ դեկտեմբերի 7-ին մեկուսարան այցելած 4 անկախ բժիշկները: Ի դեպ, հաղորդագրության համաձայն, դեկտեմբերի 7-ին ՀԿ-ների եւ լրագրողների ներկայությամբ երիտասարդին «ակնթարթային արագությամբ» զննել է նաեւ մեկուսարանի կողմից ներկայացած, բժշկական համալսարանի պրոֆեսոր Նազարեթյանը՝ տղայի վիճակը գնահատելով բավարար:

Մեզ հետ զրույցում Գոհար Արմենակյանը նշեց, որ դեկտեմբերի 19-ի այցի օրը իրենք համարյա կարողացել էին համոզել Ռազմիկին դուրս գալ հացադուլից, տեղափոխվել հիվանդանոց, բուժվել եւ մասնակցել դատավարությանը: Տիկնոջ խոսքերով, Ռազմիկի դատապաշտպանները արդեն պայմանավորվածություն էին ձեռք բերել Ախտորոշման կենտրոնի հետ՝ հիշյալ կողմի գումարներով անհրաժեշտ բժշկական հետազոտություններ անցկացնելու համար: ԶՊԿ նախագահ Գոհար Արմենակյանի խոսքերով, դրանից հետո իրենք խոսել են կալանավայրերի վարչության պետ Սամվել Հովհաննիսյանի հետ, որը սկզբում հիմք ընդունելով պրոֆեսոր Նազարեթյանի կարծիքը՝ ասել է. «Ես համոզված չեմ, որ Ռազմիկ Սարգսյանը մահու հացադուլավոր է»: «Ի՞նչ է նշանակում մահու հացադուլավոր չէ, եւ եթե ամեն ինչ նորմալ է, ինչո՞ւ է տղան գտնվում հացադուլավորների խցում», հարց-զայրույթով վրա բերեց տկն Արմենակյանը: Տիկինը նշեց, որ հետո պրն Հովհաննիսյանը համաձայնել է երիտասարդի բուժմանը, բայց մեկուսարանի բուժմասում: Այս կապակցությամբ հաղորդագրության մեջ Լալա Ասլիկյանը նշում է. «Ռազմիկ Սարգսյանն արդեն գտնվել է այդ բուժմասում, որի ղեկավարը նշել է, թե Ռազմիկի վիճակը «շատ լավ է եւ շատ լավ էլ ուտում է»: Բացի այդ, քաղաքացին գրում է, որ ՀԿ-ներն ու փաստաբանները մտահոգված են մեկուսարանում ցուցաբերվող բուժօգնության անվերահսկելիությամբ: Տկն Արմենակյանի խոսքերով, Ռազմիկն էլ իմանալով, որ կրկին հիմնարկի բուժմասում պետք է բուժվի, նորից հացադուլից դուրս չի գալիս: «Այսօր մենք պատրաստվում ենք նորից հանդիպել մարդու իրավունքների պաշտպան Լարիսա Ալավերդյանի հետ՝ հուսալ իմանալու, թե ով պետք է այս երկրում պաշտպանի մեր իրավունքները՝ ի դեմս Ռազմիկ Սարգսյանի», հավելեց ԶՊԿ նախագահը:

ԳՈՀԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Հարց ու պատասխան

Դեկտեմբերի 19-ին ԱԺ նախագահ Արթուր Բաղդասարյանը պատասխանեց «Ազգ»-ի կայքէջի ընթերցողների եւ մեր հարցերին: ԱԺ նախագահին հարցեր էին եկել աշխարհի տարբեր ծայրերից, որոնցից եւ ոչ մեկից նա չխուսափեց: Օրերս նա պատասխանել է «Ազատություն» ռադիոկայանի հարցերին, որոնցում շոշափվող խնդիրների վերաբերյալ ավելի վաղ տեսակետներ էր հայտնել մեր կայքէջում:

Արթուր Բաղդասարյան. «Երբեմն կոալիցիան նմանվում է ամուսնության, որտեղ խանդը սիրուց ուժեղ է»

Լավրենտ Խաչատրյան, ֆիզիկական գիտությունների դոկտոր, Բաթոն Ռուժ- *Հարգելի Ա. Բաղդասարյան, հետեւելով Ձեր ելույթներին ես գալիս եմ այն եզրակացության, որ Դուք հաճախ երկակի դեր եք տանում: Կներեք ինձ, ինչպես ասում են՝ համ նալին եք խփում, համ՝ մեխին. օրինակ՝ բոլորն են նշում Ձեր խիզախ ելույթը հանրաքվեի արդյունքների վերաբերյալ. մտնելո՞վ եք արդյոք սահմանադրական դատարան այդ հարցով, թե՞ էլի հետընթաց եք անելու:*

– Շնորհակալություն Ձեր գնահատականի համար, բայց թույլ տվեք չհամաձայնել՝ «համ նալին, համ մեխին» խփելու Ձեր տեսակետին, որովհետեւ Հայաստանում, ցավոք, ամեն ինչ սեւի ու սպիտակի է բաժանված, եւ սկզբունքային դիրքորոշումները երբեմն դիտարկվում են նալին կամ մեխին խփելու դիրքորոշում: Լինել իշխանության մեջ՝ չի նշանակում աչք փակել եղած թերությունների վրա, լինել իշխանության մեջ՝ նշանակում է պայքարել այդ թերությունների վերացման համար, իսկ պայքարելու լավագույն միջոցը ակտիվ խոսելն ու գործնական քայլեր իրականացնելն է: Սխալները շրջանցելը ոչ միայն չի նպաստում դրանց վերացմանը, այլեւ դժվարացնում է դրանց հաղթահարումը, որովհետեւ այն, ինչ այսօր չի արվում, վաղը կրկնակի ջանքեր է պահանջում:

Ըստ իս՝ հանրաքվեի շուրջն արդեն բավականին քննարկումներ եղել են, այո, ես գտնում եմ, որ եղել են լցոնումներ եւ պետականության կառուցման գործում կարեւորագույն նշանակություն ունեցող հանրաքվեի ժամանակ կեղծիքներ կատարողները պետք է պատժվեն օրենքի սահմաններում: Սա միանշանակ է: Սահմանադրական դատարան պետք էր դիմել օրենքով նախատեսված յոթնօրյա ժամկետում 44 պատգամավորների ստորագրությամբ, ինչը չի նախաձեռնվել եւ չի արվել ոչ ընդդիմության եւ ոչ էլ դիմության կողմից: Արդեն իսկ հայտարարել եմ, որ կեղծիքների մասին իմ տեղեկությունները փոխանցելու եմ դատախազություն: Հանրաքվեին անհրաժեշտ է տալ քաղաքական, իրավական եւ բարոյական գնահատական, ինչը ես արել եմ: Կարծում եմ, որ խորքային վերլուծություններ կատարելու անհրաժեշտություն կա:

Խաչատուր Բաղալյան, Երեւան- *Հարգելի պարոն Բաղդասարյան, ո՞մ շահերն է պաշտպանում Ազգային ժողովը տոնավաճառների համար սահմանելով շատ ցածր հաստատագրված վճար՝ 2772 դրամ 1 քմ-ի համար, երբ բոլորն էլ գիտեն, որ տոնավաճառի կազմակերպիչները գանձում են 20 000-35 000 դրամ: Չե՞ք պատրաստվում բարձրացնել այս հարցը:*

– Ես բազմիցս բարձրացրել եմ այս հարցը, բայց, ավաղ, այն արդյունքը, որ կարող էինք ունենալ, չունեցանք: Չկարողացանք պաշտպանել փոքր եւ միջին ձեռներեցությամբ զբաղվողների շահերը, պաշտպանել եւ տոնավաճառներում աշխատող մարդկանց շահերը, եւ մանր կրպակատերերի շահերը: Արդյունքներն ակնհայտ են. բոլորը գիտեն, թե ինչ պայքար ենք մղել այս ուղղությամբ: Ավելին անելու համար մեծ ու լրացուցիչ ջանքեր են հարկավոր: Ես ձեզ հետ համաձայն եմ, բայց պետք է գիտակցենք, որ շահերի մեծ բախում կա, մենք ունենք ժողովրդի վստահությունը, բայց չունենք բավարար իշխանություն՝ իրականացնելու համար այն ամենը, ինչ ցանկանում ենք, ինչ մեզնից սպասում են: Ես կարծում եմ, որ այստեղ լուրջ իրավական կանոնակարգման անհրաժեշտություն կա, որի համար մենք պայքարում ենք: Լինելով ԱԺ նախագահ՝ ավելի քան երկու տարի պահանջվեց, որ ընդունենք օրենք նախադպրոցական կրթության մասին, քանի որ եթե ընդունեինք եւս մեկ տարի ուշ, մի քանի տասնյակ մանկապարտեզների շենքեր եւս կվաճառվեին: Շահերը մեծ են, պայքարը՝ նույնպես: Կարող եմ ասել, որ ես հետեւողական եմ լինելու այս եւ նմանատիպ այլ հարցերին լուծումներ տալու համար:

Մարինա Վարդանյան- *Պարոն Բաղդասարյան, հնարավոր համարո՞ւմ եք ԱԺ լուծարումը ՀՀ նախագահի կողմից:*

– Ազգային ժողովի լուծարումը պետք է ունենա հիմնավոր նախադրյալներ ու պատճառներ՝ եթե երեք ամիս խորհրդարանը չի կարողանում նիստեր գումարել, որոշումներ եւ օրենքներ ընդունել: Այսօր Հայաստանում խորհրդարանը լուծարելու ոչ իրավական, ոչ էլ քաղաքական պատճառներ գոյություն չունեն:

Աշոտ Երեմյան, անհատ ձեռներեց, վարորդ, Երեւան- *Հարգելի պարոն Բաղդասարյան, վերջերս խորհրդարանում քննարկվում էր մի օրինագիծ, որը նախատեսում էր լիցենզավորում տաքսի ծառայությունների համար, ինչպես նաեւ մեծ պետական տուրք: Ձեր անմիջական ջանքերով կառավարությունը օրինագիծը հետ վերցրեց, բայց ես տեղեկություններ ունեմ, որ նորից են ուզում բերել: Սա ինձ նման մարդկանց համար սնանկություն է լինելու, որովհետեւ ուսանող որդու, որի միջոցով ես ուղարկում եմ Ձեզ իմ հարցը, ոչ միայն հետագա վարձը մուծելն է հարցի տակ դրվում, այլեւ պիտի փասափուսեխ հավաքենք, գնանք: Էլ ինչ միջին խավի մասին է խոսքը, եթե սա էլ են ուզում մի քանիսին տալ:*

Ես Ձեզ հավատում եմ եւ խնդրում եմ տեր կանգնել: Ամոթ է, չէ, ինչ են ուզում մեզանից, ուզելն էլ չափ պիտի ունենա:

– Եթե խոսում ենք տնտեսության զարգացման մասին, ես համոզված եմ, որ պետք է ամեն ինչ անենք փոքր ու միջին բիզնեսի զարգացման համար: Օլիգարխիկ տնտեսությունը Հայաստանի քաղաքական ու տնտեսական զարգացման ապագան չէ: Հայաստանի ապագան փոքր ու միջին բիզնեսի վրա խարսխված տնտեսությունն է, այդ պատճառով էլ մենք ոչ թե պետք է ճնշենք նախաձեռնությունը, այլ հստակ ծրագիր ունենանք, թե ինչպես փոքր ձեռնարկությունները դարձնենք միջին, միջինը դարձնենք խոշոր: Այս ճանապարհին ես ուղղակի անընդունելի եմ համարում այն մոտեցումը, որ օրինագծի քննարկման ժամանակ դրսեւորվեց. փորձ էր արվում հազարավոր մարդկանց զրկել մի կտոր հացից, փորձ էր արվում տաքսի ծառայությունները խոչընդոտել եւ կուտակել մի քանի մարդկանց ձեռքում, որի դեմ ես պայքարել եմ եւ ուրախ եմ, որ ունենք լավ արդյունք: Դուք լավ տեղեկացված եք խորհրդարանի կյանքին, վստահ եղեք, որ բոլոր հնարավորությունները կօգտագործվեն ու օգտագործվում են ոչ միայն միջին խավի գոյության իրավունքները պաշտպանելու, փոքր ու միջին ձեռներեցների իրավական պաշտպանության համար, այլեւ Հայաստանի յուրաքանչյուր քաղաքացու: Կարծում եմ՝ «փասափուսա հավաքել- գնալը» ելք չէ, ո՞ւր գնանք, այս երկիրը մերն է, ու մենք ձեզ հետ պետք է շենացնենք: Ես քանիցս ասել եմ՝ մարդիկ պիտի տեղեկացված լինեն ու պաշտպանեն իրենց իրավունքները՝ հաջողության հասնելու համար: Խոսելով՝ առանց պայքարի, առանց աշխատանքի մենք լավ արդյունքի չենք հասնի:

Արամ Հակոբյան, ԱՄՆ, Օհայո նահանգ -*Գրում եմ Ձեզ այս նամակը՝ որպես իշխանության եւ ընդդիմության մեջ փոքրաթիվ ազնիվ մարդկանցից մեկին: Շատ հարցեր ունեմ, բայց կգրեմ միայն երկուսը.*

1. Այնքան շատ խոսակցություններ կան հակակոռուպցիոն գործողությունների մասին Հայաստանում, այնուամենայնիվ բոլորս գիտենք, որ իրականության մեջ ոչինչ չի փոխվում: Ես մի պարզ օրինակ կբերեմ. ոստիկանությունը եւ հատկապես ճանապարհային տեսուչները դեռեւս գործում են խորհրդային ոճով: Միակ բանը, որ նկարագրում է, թե ինչ է տեղի ունենում Երեւանի փողոցներում՝ «զզվանք» բառն է: Այո, մարդիկ զզվում են ճանապարհային տեսուչների գործողություններից, բայց դեռեւս ոչինչ չեն կարող անել: Եվ ինչն է ավելի վատ՝ մարդիկ սովորել են դրան, նրանցից շատերը մտածում են, որ դա երեւի նորմալ է, բայց հավատացնում եմ Ձեզ, եւ Դուք գիտեք, որ այդպես չէ: Մենք բոլորս ականատես եղանք այն փոփոխություններին, որոնք եղան այդ ոլորտում մեր հարեւան հանրապետությունում, Սաակաշվիլու իշխանության գալուց հետո: Դա ապացուցեց, որ հնարավոր է այդ ոլորտում փոփոխություններ իրականացնել շատ կարճ ժամանակահատվածում:

Չե՞ք կարծում արդյոք, որ ինչ-որ բան կա անելու՝ Հայաստանում իրավիճակը փոխելու համար եւ ոստիկանությունում, եւ ճանապարհային տեսուչների աշխատանքում, եւ առհասարակ կոռուպցիայի դեմ պայքարում, եթե մենք իրականում ուզում ենք քաղաքակիրթ երկիր դառնալ: Շատ կցանկանայի Ձեր ազնիվ պատասխանը:

– Միանգամայն համաձայն եմ Ձեզ հետ եւ եթե Դուք հայաստանաբնակ լինեիք, տեղյակ կլինեիք իմ բազում ելույթների ու հրապարակումների հենց Ձեր իսկ նշած հարցի շուրջը: Աշխարհի ոչ մի երկրում թերեւս պետավտոտեսչությունը արդեն նման քարեդարյան մեթոդներով չի աշխատում: Դուք իրավացի եք՝ բերելով նաեւ հարեւան Վրաստանի օրինակը, որտեղ պաշտոնական այցով լինելով, անձամբ եմ տեսել կատարված փոփոխությունները: Հայաստանում այսօր իսկ բոլոր հնարավորությունները կան ժամանակակից տեխնիկայով հագեցած ծառայություն ունենալու եւ կարգազանց վարորդներին համապատասխան պատժի ու պատասխանատվության ենթարկելու համար: Բավականին հետեւողական աշխատանքի շնորհիվ կարող եմ փաստել, որ Հայաստանում կայացվել է քաղաքական որոշում՝ բարեփոխելու պետավտոտեսչության համակարգը, մենք պետք է ստեղծենք միջազգային չափանիշներին համապատասխան պետավտոտեսչության համակարգ: Կարող եմ ասել, որ բարեփոխումներն արդեն սկսված են, եւ մենք քաղաքական հետեւողականություն ունենք խնդիրը մինչեւ վերջ լուծելու համար: Շատ հաճախ Հայաստանում ոչ մի բարի գործ անպատիժ չի մնում, այսինքն՝ ակնհայտ թվացող փոփոխությունների անհրաժեշտության դեպքում էլ միշտ չէ, որ վստահությամբ կարող ես ասել, թե դրանք տեղի կունենան՝ պայքարել ու աշխատել է պետք: Հայաստանում պետավտոտեսչության շուրջն իմ հրապարակային դիրքորոշումների հետեւանքով մի քանի սկանդալներ եղան ամիսներ առաջ, բայց ես վստահ եմ, որ մոտ ապագայում մենք կունենանք պետավտոտեսչության լավ համակարգ:

2. Արդեն 4 տարի ես ԱՄՆ-ում եմ եւ սովորում եմ Օհայոյի պետական համալսարանում: Իմ կինը նույնպես Հայաստանից է, ես երեխա ունեմ, որը ծնվել է այստեղ: Շուտով ես կվերջացնեմ իմ ուսումը եւ գիտական կոչում կստանամ: Իհարկե, ես շատուշատ շանսեր ունեմ այստեղ աշխատանք ստանալու, այնուհետեւ դառնալու սովորական ամերիկացի, բայց ես չեմ ուզում այդպես անել: Ես ուզում եմ Հայաստան վերադառնալ եւ կառուցել իմ ընտանիքն այդտեղ: Մենք կարոտել ենք մեր երկիրը, բայց այդտեղ աշխատանք չկա, որ ես կարողանամ իմ ընտանիքը պահել: Ես գիտեմ, որ ինձ նման շատ հայ երիտասարդներ ԱՄՆ-ից եւ այլ վայրերից Ձեզ կգրեին նույն հարցով: Ինչպե՞ս կպատասխանեք ինձ եւ նրանց, Դուք կարո՞ղ եք այնպիսի խրախուսիչ պատասխան տալ, որ մենք կարողանանք վերադառնալ Հայաստան:

- Ես արդեն մի քանի հանդիպում ունեցել եմ եվրոպական ու ամերիկյան համալսարաններում ուսանող ու հայրենիք վերադարձած շրջանավարտների հետ ու բավականին տեղյակ եմ նրանց խնդիրներին: Ես չեմ ուզում քարոզչի դեր ստանձնել, բայց համոզված եմ, որ լավ կյանքի համար լավ աշխատել է պետք: Շատերը սպասում են, որ երկիրը բարեկեցիկ դառնա ու իրենք վերադառնան, մարդկայնորեն հասկանալ կարող եմ, բայց ոչ արդարացնել: Սա մեր երկիրն է, մեր տունը, եւ մենք պետք է մեր տունը հարուստ ու հզոր դարձնենք, ուրիշը դա չի անի: Սպառողական հոգեբանությամբ հեռուն չես գնա: Եվ հետո՝ հայրենիքը չեն սիրում միայն այն ժամանակ, երբ հզոր ու հարուստ է, այլ հայրենիքը սիրելով են հզոր ու հարուստ դարձնում: Դուք եւ Ձեր ընտանիքը այսօր եք պետք Հայաստանին՝ Ձեր գիտելիքներով, երիտասարդությամբ, հաջողության հասնելու Ձեր ցանկությամբ, դա ամենակարեւորն է, որ ես կուզեի Ձեզ ասել:

Պատրաստ եմ հանդիպել Ձեզ եւ քննարկել մեր հետագա համագործակցության հնարավորությունը, որովհետեւ համոզված եմ, որ Ձեզ նման մարդիկ անհրաժեշտ են Հայաստանին:

Լիլիթ Վարդանյան, Աթենք, Հունաստան- *Նոր սահմանադրության ո՞ր կետն է սահմանում կրկնակի քաղաքացիության հարցը եւ ինչպիսի՞ սահմանափակումներ կան: Սփյուռքի հայերը կարո՞ղ են քաղաքացիություն ստանալ եւ ինչպիսի՞ նախապայմաններ կան:*

- Ես շատ ուրախ եմ, որ Հունաստանում բնակվելով Դուք հետաքրքրվում եք հայրենիքով ու երկքաղաքացիության ձեռքբերման հնարավորություններով: Առավել հստակության համար մեջբերում եմ ՀՀ սահմանադրության 30.1 հոդվածը. (հոդվածի ծավալուն մեջբերումը տես Ա. Բաղդասարյանի՝ «Ազգի» կայքէջում տեղադրված պատասխանում- Մ.Խ.):

Հավելեմ, որ երկքաղաքացիություն ունեցող անձանց իրավունքներն ու պարտականությունները սահմանող օրենքի նախագիծն արդեն մշակվում է եւ գործողության մեջ կարող է մտնել միայն Հայաստանի ու այլ պետության միջեւ համապատասխան համաձայնագրի առկայության դեպքում:

Հովիկ, Բեյրութ, Լիբանան- *Պարոն Բաղդասարյան, Դուք իբրեւ ժողովրդի վստահությունը վայելող կուսակցության առաջնորդ հնարավոր համարո՞ւմ եք, որ առաջիկա նախագահական ընտրություններում ներկայացնեք Ձեր թեկնածությունը: Կարո՞ղ եք հայտնել, թե ո՞րն է Ձեր կեցվածքը Արցախի հարցի հնարավորությունների վերաբերյալ:*

– Մինչեւ առաջիկա խորհրդարանական ու նախագահական ընտրությունները դեռ բավարար ժամանակ կա՝ որոշումներ կայացնելու համար: Իսկ Արցախի հարցի լուծման հնարավորությունների մասին ես քանիցս առիթ ունեցել եմ ասելու, որ հարցը պետք է ունենա փոխզիջումային լուծում: Վաղուց արդեն այս հարցը դադարել է լինել միայն Հայաստանին ու Ադրբեջանին առնչվող ու գտնվում է գերտերությունների եւ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի ուշադրության կենտրոնում: Ես կարծում եմ, որ տարածաշրջանում ժողովրդավարացման ու ինտեգրման խորացումը կբերի հարցի լուծման նոր հնարավորություններ: Բոլոր դեպքերում պետք է պաշտպանված լինեն արցախաբնակների մարդկային իրավունքներն ու անվտանգությունը եւ պետք է լուծվի Արցախի կարգավիճակի հարցը:

«Ազգ» օրաթերթ, Երեւան- *Պարոն Բաղդասարյան, հանրաքվեի հետ կապված Ձեր հայտարարություններին միանշանակ չվերաբերվեցին կոալիցիոն Ձեր գործընկերները: ՕԵԿ-ի եւ կոալիցիայի մյուս երկու կուսակցությունների գործընկերային հարաբերություններում ինչ է տեղի ունենում այժմ:*

– Գիտեք, ոմանք սկսում են ավելի շուտ վրեժ լուծել, քան նրանց հասցրել ես վիրավորել: Ես ճիշտ չեմ համարում այս մոտեցումը, այդ իսկ պատճառով Հայաստանում երբեմն կոալիցիան նմանվում է ամուսնական դաշինքի, որտեղ խանդը սիրուց ուժեղ է: Ես կողմնակից եմ ազատ, անկաշկանդ, սկզբունքայնության վրա խարսխված կոալիցիոն գործընկերային հարաբերությունների: Արդյոք ամեն ինչ ստացվում է եւ ամեն ինչ հարթ ու խաղաղ է ընթանում: Իհարկե ոչ: Հենց դրա համար էլ մենք ոչ թե մեկ, այլ երեք կուսակցություն ենք: Բայց վստահ եմ, որ թերությունների կողքին կա նաեւ կատարված դրական մեծ աշխատանք, որի արդյունքներն էլ ակնհայտ են: Ընտրություններից հետո ձեւավորված քաղաքական կոալիցիայում միշտ էլ կուսակցություններն ազատ արտահայտել ու պաշտպանել են իրենց տեսակետները, որոնք, բնականաբար, ոչ միշտ են համընկել: Ոչ առաջ, ոչ հիմա չկան այնպիսի խնդիրներ, որոնց շուրջը հնարավոր չէ համաձայնություն կայացնել: Այնուհանդերձ, ակնհայտ է, որ աշխարհում ոչինչ հավերժական չէ:

Հարցազրույցն ամբողջությամբ կարդացեք «Ազգի» դեկտեմբերի 19-ի կայքէջում:

Փամուքի դատավարությունը ներքաշվում է ԵՄ-Թուրքիա հարաբերությունների ոլորտ

Փոխադարձ մեղադրանքներով աղավաղվում է դրա իմաստը

«Ազգը» նախորդ համարում ընթերցողի ուշադրությունը հրավիրել էր Մերձավոր եւ Միջին Արեւելքում ընթացող ռազմական զարգացումների տագնապալի բնույթին, մատնացույց անելով Իրանի դեմ Հարավային Իրաքում կուտակվող Ամերիկայի միջուկային զենքի պաշարները: Հակաիրաքյան պատերազմի հետեւանքով տարածաշրջանը հայտնվեց քաոսում: Միջուկային զենքի օգտագործման դեպքում ամերիկյան զորքերը հավանաբար կհեռանան Իրաքից, սակայն տարածաշրջանի խաղաղությանն ու կայունությանն սպառնացող քաոսն ինքնաբերաբար կհամադրվի աղետի հետ:

Աղետի հավանականությունը չափազանց մտահոգիչ է: Հակառակ դրան աշխարհի առաջնակարգ լրատվամիջոցները նախընտրում են մտահոգվել հայտնի թուրք գրող Օրհան Փամուքի դատավարության շուրջը ծավալվող աղմուկով եւ շրջանցում ամերիկյան միջուկային զենքի պաշարների կուտակումն Իրաքի հարավում: Քանի որ այս դատավարությունը ներքաշվում է Եվրոմիություն-Թուրքիա հարաբերությունների ոլորտ, ուստի դա թուրքական մամուլի հետ զբաղեցնում է նաեւ վարչապետ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի կառավարության օրակարգը:

Դրան հետեւում են փոխադարձ մեղադրանքները: Ստեղծված իրավիճակում լրատվամիջոցների մտահոգությունը դուրս է գալիս դատավարության շրջանակներից՝ ստանալով ԵՄ-ի հետ Թուրքիայի բանակցությունների շահարկման բնույթ: Այդ ընթացքում Փամուքի հետ շահարկման միջոց է դառնում նրա դատավարությունը: Այդ պարագայում հայտնի գրողն արդեն մղվում է երկրորդ պլան:

Դրանում համոզվելու համար կարելի է հետեւել դեպքերի հաջորդականությանը: Փամուքի դատավարությունն սկսվել է դեկտեմբերի 16-ին, Ստամբուլի դատարանում: Դատավարության ընթացքին հետեւելու համար այնտեղ էին ժամանել Եվրոխորհրդարանի մի շարք անդամներ: Սակայն դահլիճ մտնելիս եւ դուրս գալիս ազգայնամոլ տարրերը քաշքշել էին ինչպես Փամուքին, այնպես էլ եվրոպացի խորհրդարանականներին, որոնցից երկուսին՝ ծեծել: Ընդ որում դա տեղի էր ունեցել անվտանգության ուժերի ներկայությամբ: Ավելին, վերջիններիս թողտվությամբ ազգայնամոլները ներթափանցել էին դահլիճ եւ անկարգություններ արել այնտեղ:

ԵՄ-ը բուռն հակազդեցությամբ արձագանքել էր միջադեպին: Արձագանքները հանգեցրել էին նաեւ թուրքական քրեական նոր օրենսգրքի 301-րդ հոդվածի նպատակահարմարության վիճարկմանը: ԵՄ-Թուրքիա միջխորհրդարանական հանձնաժողովի նախագահ Յոոստ Լագենդիյքը, դատապարտելով կատարվածը՝ հոդվածի առնչությամբ հայտարարել է. «Կառավարությունը հոդվածը փոխելու առաջարկով պետք է դիմի խորհրդարան: Դա անհրաժեշտություն է, որովհետեւ այս ամենը լուրջ վնաս է հասցնում Թուրքիայի իմիջին»:

Նրան էր միացել Եվրոխորհրդարանի Թուրքիայի գծով զեկուցող Կամիլ Էուրլինգսը: Նա պահանջելով թուրքական կառավարությունից հավասարիմ մնալ ստանձնած պարտավորություններին, ընդգծել էր Փամուքի գործը կարճելու անհրաժեշտությունը: Ուշացրած էր վարչապետ Էրդողանի արձագանքը: Նա դատավարության հաջորդ օրը հայտարարել էր. «Չեմ կարող որեւէ կերպ հաշտվել կատարվածի հետ: Սա այն մտայնության արդյունքն է, ինչ Հայկական հարցին նվիրված գիտաժողովը խոչընդոտողներինը: Դահլիճ ներխուժելը, դահլիճում անկարգություններ անելը սխալ էր, անվտանգության ուժերը չպետք է ցուցարարներին ազատ գործելու հնարավորություն տային»:

Էրդողանը միաժամանակ նշել էր, որ միջադեպի առնչությամբ նախազգուշացրել է ներքին գործերի եւ արդարադատության նախարարներին, ապա եւ հարցը քննարկման էր դրել նախարարների խորհրդի դեկտեմբերի 19-ի նիստում՝ չմոռանալով, իհարկե, դատավարությանը միջամտելու համար խստագույնս մեղադրել ԵՄ-ին:

Հատկանշական է, որ նախարարների խորհրդի նիստում էլ փոխադարձաբար միմյանց են մեղադրել արդարադատության նախարար Ջեմիլ Չիչեքն ու պետնախարար Ալի Բաբաջանը, որը միաժամանակ ԵՄ-ում Թուրքիայի գլխավոր բանակցողն է: Դրա համար առիթ էր ծառայել Բաբաջանի «թուրքական քրեական օրենսգրքի 301-րդ հոդվածը փոխելու անհրաժեշտության» մասին խոսքերին Չիչեքի պատասխանը. «Եթե ամեն միջադեպի առնչությամբ հոդված փոխելու լինենք, ապա գործն ո՞ւր կհասնի: ԵՄ-ն, ինչպես նաեւ որոշ շրջանակներ, քաղաքական միջամտություն են ցուցաբերում դատավարություններին, եւ դա իրենց ծեռնտու է: Մինչդեռ միջամտությունը հակասում է սահմանադրությանը»:

Թե ինչ արդյունքի կհանգեցնի Օրհան Փամուքի փետրվարի 7-ին հետաձգված դատավարությունը, դժվար է կանխորոշել: Բայց որ դա ներքաշվել է ԵՄ-Թուրքիա փոխհարաբերությունների ոլորտ եւ դրա շուրջն ինչպես թուրքական մամուլի, այնպես էլ աշխարհի առաջնակարգ լրատվամիջոցների ջանքերով անախորժ աղմուկ է բարձրանում, ակնհայտ է: Այս աղմուկը հանգեցնում է երկրում ազգայնամոլ տարրերի, ինչպես նաեւ այն շրջանակների ակտիվացմանը, որոնք արտահայտում են վերոհիշյալ հարաբերությունների մերձեցումից անհանգստացող միջազգային ուժերի շահերը: Այս ամենի հետեւանքով աղավաղվում է ե՛ւ դատավարության, ե՛ւ դրա պատճառը դարձած մեկ միլիոն հայերի սպանության մասին Փամուքի խոսքերի իմաստը:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Ռուսաստանը հայտնվել է «անազատ» երկրների ցանկում

«Ֆրիդըմ հաուս» միջազգային կազմակերպության հրապարակած ամենամյա զեկուցագրի համաձայն, Ռուսաստանը հայտնվել է «անազատ» երկրների ցանկում, որը եզրափակում են Թուրքմենստանը եւ Ուզբեկստանը: Զեկուցագրի հեղինակները նշում են, որ Ռուսաստանում 2005 թ. փաստորեն ոչնչացվել են ազդեցիկ ընդդիմադիր կուսակցությունները, տեղի է ունեցել գործադիր իշխանության կենտրոնացում:

Ընդգծվում է, որ Կրեմլը բացահայտորեն փորձում է ընդլայնել ԶԼՄ-ների վերահսկողությունը, թուլացնել դատական համակարգի անկախությունը: Իրավապաշտպանների կարծիքով, ոչ առեւտրային կազմակերպություններին առնչվող ռուսական օրինագիծը լրջորեն թուլացնում է դրսից ֆինանսավորվող հետազոտական կենտրոնների, իրավապաշտպանական եւ մյուս կազմակերպությունների դիրքերը:

Փորձագետների կարծիքով, նախագահ Պուտինը ձգտում է ի չիք դարձնել Ուկրաինայի, Վրաստանի, Բալթյան երկրների ժողովրդավարական հաջողությունները եւ միաժամանակ աջակցում է Բելառուսի եւ Ուզբեկստանի խիստ հեստադիմական վարչակարգերին: Ավելին, վերահսկվող ռուսական լրատվամիջոցները մարդկանց ներշնչում են, թե Ուկրաինայում, Վրաստանում եւ հետխորհրդային տարածքի մյուս պետություններում հեղափոխությունները իրականացվում են դրսի հակառուսական ուժերի օժանդակությամբ:

Զեկույցում խոսվում է Չեչնիայի եւ Տիբեթի մասին, որոնք համարվում են ժողովրդավարության առավել աննպաստ շրջանները:

Փաստաթղթի հեղինակները խստիվ քննադատում են նաեւ ԱՄՆ-ին եւ Ֆրանսիային, «տագնապալի» բնութագրելով այդ երկու ժողովրդավարական երկրներում ի հայտ եկած միտումները: ԱՄՆ-ում մտահոգված միտումները: ԱՄՆ-ում մտահոգության առիթ է Կոնգրեսի եւ իշխանության տեղական մարմինների ընտրություններում «կեղծարարի ընտրությունների լայն կիրառությունը»: Ֆրանսիան քննադատության է ենթարկվում, քանի որ չի կարողացել հաջողությամբ ֆրանսիական հասարակությանն ինտեգրել ոչ եվրոպական երկրներից եկած ներգաղթյալներին:

Աշխարհում ընդհանուր առմամբ ժողովրդավարական ազատությունների հարցում 2005 թ. արձանագրվել է փոքր առաջընթաց. ոչ ժողովրդավարական պետությունների թիվը նախորդ տարվա 49-ից իջել է 45-ի: Վերջին տասնամյակում սա լավագույն ցուցանիշն է:

Չեյնին արդարացնում է գաղտնալսումները

ԱՄՆ փոխնախագահ Դիկ Չեյնին հայտարարել է, որ ներկայումս երկրին պետք է «ուժեղ» նախագահ, որպիսին չի եղել Վիետնամի պատերազմի եւ Ուոթերգեյթի սկանդալի ժամանակ:

Այս ելույթով Չեյնին պատասխանել է քննադատներին, որոնք Ջորջ Բուշին մեղադրում են ամերիկացիների հեռախոսազրույցների գաղտնալսումներ եւ փոստի գաղտնընթերցում իրահանգելու համար: Չեյնիի խոսքերով, ներկայումս ձեռնարկվող գործողությունները «բացարձակապես տեղին են եւ դուրս չեն գալիս նախագահի սահմանադրական իրավասությունների շրջանակից»:

Փոխնախագահը վճռական գործողությունների արդյունք է համարում այն փաստը, որ «վերջին չորս տարիներին ԱՄՆ-ի վրա ոչ ոք չի հարձակվել»:

Ասոշիեյթեդ պրես գործակալությունը, սակայն, նշում է, որ թե՛ հանրապետական եւ թե՛ դեմոկրատ սենատորները հակված են քննադատելու նախագահ Բուշին, որը գաղտնալսումների հրահանգ տալով վերազանցել է իր սեփական լիազորությունները:

Բանն այն է, որ Բուշը հեռախոսազրույցների գաղտնալսումներ իրականացնելու հրահանգ տվել է անձամբ, առանց դատարանի որոշման: Դեմոկրատները խստիվ քննադատել են Դիկ Չեյնիի ելույթն ու նրան խորհուրդ են տվել վերընթերցել երկրի սահմանադրությունը:

«Ազգն» օրերս անդրադարձել է «Նյու Յորք թայմսի» այն հրապարակմանը, ըստ որի 2001 թ. սեպտեմբերի 11-ից հետո նախագահ Բուշը հասուկ ծառայություններին թույլատրել է հեռախոսազրույցների գաղտնալսում եւ փոստի գաղտնընթերցում:

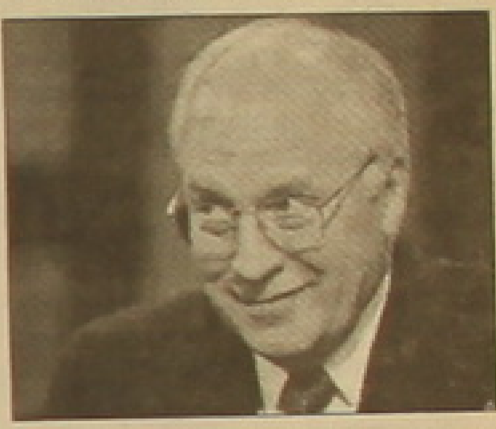

Դեկտեմբերի սկզբներին Բուշը «Նյու Յորք թայմսի» լրագրողներին փորձել էր տարհամոզել սենսացիոն նյութը հրապարակելու մտքից: Բայց ամսույս 15-ին նյութն այնուամենայնիվ լույս էր տեսել: Դրանից հետո Բուշը հայտարարել էր, թե այսուհետեւ էլ չի հրաժարվելու գաղտնալսումների հրահանգներ տալուց:

Գ. Ք.

«Նախագահ Բուշն ահաբեկիչ է»

Հայտարարում է Բոլիվիայի նորընտիր նախագահը

Դեկտեմբերի 19-ին Բոլիվիայում անցկացված նախագահական ընտրություններն ավարտվել են հակաամերիկյան հայացքներով հայտնի Էվո Մորալեսի հաղթանակով: Նա հունվարի 22-ի երդմնառությունից հետո կստանձնի նախագահի պաշտոնը: Օգտվելով առիթից նշենք, որ Մորալեսը ոչ միայն հակաամերիկյան է, այլեւ Վենեսուելայի նախագահ Հուգո Չավեսի պես կառնամորթի ծագում ունի: Նա մեծապես երազել է հակաիմպերիալիստական պայքարում աջակցել Ֆիդել Կաստրոյին եւ նշել է, որ ուրախ է այդպիսի հնարավորություն ստանալու համար:

Դեկտեմբերի 20-ին Բոլիվիայի նորընտիր նախագահը հարցազրույց է տվել «Ալ Ջազիրա» հեռուստաընկերությանը, որի ընթացքում ասել է. «Աշխարհում իմ իմացած միակ ահաբեկիչը նախագահ Ջորջ Բուշն է: Ռազմական միջամտությունները, ինչպես Իրաքի պարագայում էր, պետական ահաբեկչության դրսեւորումներ են»:

Հ. Չ.

Սուննի իրաքցիները մերժում են ընտրությունների արդյունքները

Սուննի իրաքցիները հայտարարել են, որ չեն ընդունում դեկտեմբերի 15-ի խորհրդարանական ընտրությունների նախնական արդյունքները: Դրանց համաձայն, երկրի 18 նահանգներից 11-ում հաղթել է շիաների «Միացյալ իրաքյան դաշինքը»:

Սակայն շիաները չեն կարողանա կառավարություն կազմավորել, եթե չգործակցեն մյուս կուսակցությունների հետ: Սուննիների «Ազգային համաձայնության ճակատը» սպառնում է խոչընդոտել նոր կառավարության կազմավորմանը, եթե ընտրությունների արդյունքները չվերանայվեն:

«Ճակատի» մեջ մտնող երեք կուսակցությունները պնդում են, թե արդյունքները կեղծված են: Սուննիները պահանջում են Իրաքում անցկացնել նոր ընտրություններ:

«Ազգն» արդեն գրել է, որ Բաղդադում եւ մերձակա շրջաններում քվեների 89 տոկոսի մշակումը հիմք է տալիս խոսելու շիաների «Միացյալ իրաքյան դաշինքի» հաղթանակի մասին. շիաներն ստացել են 58 տոկոս, սուննիները՝ 18,6 տոկոս:

Ընտրական հանձնաժողովի տվյալները վկայակոչելով՝ BBC-ն հաղորդում է, որ «Միացյալ իրաքյան դաշինքը» մրցակիցներին հաղթել է նաեւ Բասրայում եւ հարավի եւս 8 նահանգներում: «Քրդստանի դաշինքը» հաջողության է հասել երկրի հյուսիսային 3 նահանգներում:

Քվեարկության վերջնական արդյունքները հրապարակվելու են տարեվերջին կամ հունվարի սկզբներին՝ բոլոր բողոքների քննարկումից հետո: Ընտրական հանձնաժողովի անդամներից Ֆարիդ Այարը հայտնել է, որ ստացվել է մոտ 1000 բողոք, որոնցից 20-ը ինքը համարում է «չափազանց լուրջ»:

Ըստ բրիտանական թերթի, Իրանի միջուկային զենքը թաքցվելու է Սիրիայում

Բրիտանական «Ջեյնս դիֆենս ուիքլի» շաբաթաթերթի տեղեկությունների համաձայն, Սիրիան համաձայնել է իր տարածքում թաքցնել իրանական միջուկային զենքը եւ դրա արտադրության համար անհրաժեշտ բաղադրիչները: Դիվանագիտական աղբյուրներ վկայակոչելով՝ թերթը գրում է, որ Իրանի եւ Սիրիայի իշխանությունները համապատասխան գաղտնի համաձայնագիր են ստորագրել 2005 թ. նոյեմբերին:

Չի բացառվում, որ ՄԱԿ-ը պատժամիջոցներ ձեռնարկի սեփական միջուկային ծրագիրն ակտիվորեն զարգացնող Իրանի նկատմամբ: Փաստաթղթում նախատեսվում է պատժամիջոցների կիրառման դեպքում զենքը եւ դրա արտադրության բաղադրիչները տեղափոխել Սիրիայի տարածք:

Փոխարենն Իրանը պարտավորվում է տրամադրել սիրիացի բարձրաստիճան այն զինվորականներին, որոնց նկատմամբ կարող են մեղադրանքներ հարուցվել Լիբանանի նախկին վարչապետ Ռաֆիկ Հարիրիի սպանության կապակցությամբ:

Համաձայնագրով նաեւ ենթադրվում է, որ Իրանը կզբաղվի Սիրիայի սպառազինությունների, մասնավորապես բալիստիկ հրթիռների եւ քիմիական զենքի արդիականացմամբ:

Միաժամանակ «Հաարեց» թերթը, վկայակոչելով Իսրայելի ռազմական հետախուզության պետ, գեներալ Ահարոն Զեեվի Ֆարկաշի հայտարարությունը, գրում է, որ Իրանի տրամադրության տակ են հայտնվել 12 թեւավոր հրթիռներ: Դրանց հեռահարությունը հասնում է 3000 կիլոմետրի: Հնարավոր է այդ հրթիռները լիցքավորել միջուկային մարտագլխիկներով:

Իսրայելի խորհրդարանի միջազգային հարաբերությունների եւ պաշտպանության կոմիտեի նիստում Զեեվին պարզաբանել է, որ Ուկրաինայից Ռուսաստան պետք է տեղափոխվեին 18 թեւավոր հրթիռներ, բայց ինչ-որ ձեւով դրանցից 12-ը հայտնվել են իրանցիների, 6-ը՝ չինացիների ձեռքին:

Ք.

Անտարբերությունը չարիք է

Մարգո Ղուկասյանի դասերը

Մարգո Ղուկասյանը մեր այն գրող-հրապարակախոսներից է, որոնք ինչպես մամուլում, այնպես էլ առանձին գրքերում մշտապես բարձրացնում են հասարակական հնչեղություն ունեցող հարցեր, որոնք կենսականորեն անհրաժեշտ են մեր հանրապետությանն ու մեր ժողովրդին: Նա տպագրել է վկայությունների երկու գիրք՝ «Վկայություն քսաներորդ դարի» եւ «Քարակերտ հրաշքներ»: 2001-ին լույս տեսավ Մարգո Ղուկասյանի «Մի կյանքի պատմություն» վավերական վիպակը, որը 2003-ին ունեցավ իր երկրորդ հրատարակությունը:

Թերեւս միայն Մարգո Ղուկասյանին է հասու այն համառ, քրտնաջան պրպտումը, որի արդյունքում ծնվել է «Վկայություն քսաներորդ դարի» հրապարակախոսական գիրքը, որը ճանապարհորդություն է 20-րդ դարի մեջ, իսկ վկաները 50-ն են, մարդիկ, որոնց գտել եւ իր հոգածությամբ է շրջապատել «Առաքելություն Հայաստան» բարեգործական կազմակերպությունը:

Դժվար ճակատագրի մարդիկ՝ 20-րդ դարի արհավիրքներով անցած, որ կարողացել են անցնել դժոխքների միջով ու կորցրել են տուն ու տեղ, ընտանիք եւ ապրում են Հայաստանի ծերանոցներում, հանրակացարաններում, մենակ, մի կերպ: Եվ ակամա մտածում ես՝ ինչ էր լինելու նրանց հետ, եթե չլիներ այդ կազմակերպությունը, որի գործունեության մասին մենք գրեթե ոչինչ չգիտենք:

«Մենք բոլորս ապրեցներից սովորելու շատ բան ունենք, - երիտասարդությանն է դիմում հրապարակախոսը, - եւ նրանց արժանավայել կյանքի համար մենք ենք պատասխանատու: Այս գրքում մեծերի դասերը շատ են. մեկ դար ապրած մարդը ոչ միայն իր հիշողությունների մասին է խոսում, այլեւ չի թաքցնում սխալները, որոնք չկրկնելը նույնպես արժեք է»: Հրապարակախոսի համար, ինչ խոսք, դժվար է ձախողված, անցած տասնամյակների պես պարտված մարդկանց, նշանավոր ու գրեթե մոռացվող մարդկանց վիճակված անցյալով ապրելը, բայց նա դա իր պարտքն է համարում:

«Երբեմն հոդվածն այնքան դժվար է գրվում, որ ինձ թվում է, թե պարտվում եմ: Բայց ո՞ր մեղքիս համար՝ իմ ընտրած մասնագիտությա՞ն, որ պարտավորեցնում է կանգնել հանիրավի պարտվածի կողքին, ասել ճշմարտությունը հանուն արդարության, որքան էլ այդ ճշմարտությունը հին լինի»:

Բայց ճշմարտությունը Մարգո Ղուկասյանը հենց այնպես չէր ասի, եթե չլիներ հրապարակախոսի նրա կիրքը, նրա ակնկալիքը՝ դաս քաղել այդ բոլորից, ապրել առավելին ու բարձր կյանքով, չթքել մարդկային հոգու վրա:

Լույս աշխա՞րհ է եկել իրողությունը, թե՞ ընդամենը ասվել է խուլ ականջների: Չէ՞ որ պետք էր, որ այս հրապարակախոսական գիրքը եւ Մարգո Ղուկասյանի մյուս գրքերը կարդային բոլորը՝ վերեւից ներքեւ, հուզվեին, ընդվզեին, գոնե սովորեին վերջ տալ իրենց անտարբերությանը, հեղինակի հետ ելք փնտրեին ստեղծված ծանր վիճակից փրկվելու, վերանայելու իրենց սովորույթները, իրենց սխալները: Թե չէ ի՞նչ օգուտ 500 կամ 1000 տպաքանակով տպագրված այս գրքերից, որոնք գնելու հնարավորություն չունի մեր ընթերցողների մեծ մասը:

Բայց Մարգո Ղուկասյանի վկայությունները մի այլ, ավելի կարեւոր խնդիր են հետապնդում, թե չէ ինչ նշանակություն կունենար ճշմարտությունն ասել ընդամենը հանուն ասելու:

Ժամանակին նշանավոր մարդիկ են եղել Մարգո Ղուկասյանի «Վկայությունների...» հերոսները՝ այժմ արդեն զառամյալ ծերունիներ ու պառավներ, եւ Մարգո Ղուկասյանը, իբրեւ նրանց ձախողակ ու փառավոր անցյալի արդյունք մեջբերում է նրանց հառաչը՝ «Է, ի՞նչ անեմ, ինչի՞ տեղ անցավ» կամ «Հիմա ես ո՞վ եմ, ինձ ո՞վ է ճանաչում»: Այսինքն՝ մենք մոռացել ենք Մարգո Ղուկասյանի այն պատգամը, որ հիշեցնում ենք վերեւում. մոռացել ենք մեր մեծերին, նրանց նկատմամբ անտարբեր ենք, եւ դա աղքատացնում է մեզ: Ես չեմ ուզում, բայց եւ չեմ կարող հավատալ, որ ճշմարիտ է Գոհար Թադեւոսյանի՝ գրքի հերոսուհիներից մեկի կարծիքը. «Ստալինը որ մահացավ, տատս լալիս էր: Ինչո՞ւ ես լալիս, հարցնում էին, ամուսինդ կուլակ են հանել, դաշնակ են հանել, ձեր ունեցվածքը խլել են ... Ստալինը մեղավոր չէր, ասում էր տատս, հարեւաններն են մեղավոր, որ մատնել են»:

Այսպես է, ահա, պատմությունը «Մելիք-Օհանջանյանների ոդիսականը» հոդվածում, որ լուսավոր մարդիկ, որոնք երկիր էին կառուցելու, հալածվել էին, տառապել օտարության մեջ, աքսորներում:

Ահավոր դժվարություններով ու տառապանքներով ապրած ու դառնացած մարդկային կյանքեր՝ եղեռնից փրկված ու խորհրդային երկրում հալածված, Սումգայիթի ու Բաքվի եղեռնից փախած, աքսորներ ու պատերազմներ տեսած մի սերնդի պատմություն է սա, որ հրապարակախոսի իր ազնիվ գրչով մեզ է ներկայացնում Մարգո Ղուկասյանը եւ ամփոփում իր «Հիշատակարանում».

«Հիմա ես շատ հարուստ եմ, քանզի չկտրվող թելերի վրա, որոնք են այս մասյանի էջերը, շարել եմ ժամանակի բեկորները: Դրանց մեջ խտացվել են պատկերներ մեր կյանքից՝ գաղթի ճանապարհին, Սիբիրյան տայգայում, Մշո լեռներում, Պոլիգոնի մանկատներում... Նաեւ Վան քաղաքի փողոցներում, նաեւ՝ Արցախի տարբեր բնակավայրերում, պատերազմի դաշտերում...»:

Երբ կարդում ես Մարգո Ղուկասյանի հրապարակախոսական գիրքը, սիրտդ սեղմվում է ցավից, անզորությունից, զայրույթից, ափսոսանքից, ու քեզ հարցնում ես՝ ինչո՞ւ է այսպես, ինչո՞ւ մենք չենք կարող չխանգարել միմյանց, չնախանձել, օգնել, նեցուկ լինել իրար: Չէ՞ որ եւ՛ մեր անապահով կյանքը, եւ՛ մեր պարտությունները ու ձախողումները գալիս են հենց նրանից, որ մենք հոգատար չենք միմյանց նկատմամբ, որ միասնական չենք, որ մեկմեկու խանգարում ենք ապրելու, արարելու, հաջողության հասնելու: Այս վերջին ասվածը ինձ հուշեց Մարգո Ղուկասյանի «Մի կյանքի պատմություն» վավերագրական վիպակը, որում մեր հայրենակից Օնիկ Կարապետյանի դժվարին ճանապարհն է՝ քաղցկեղի վաղ շրջանի ախտորոշման մեթոդը հայտնաբերելու եւ այն ամեն գնով կյանքի կոչելու համար: Մի մարդ, որին այսօր ավելի շատ ճանաչում ու գնահատում են Ուկրաինայում, Իսրայելում, Ռուսաստանում, քան թե մեզ մոտ՝ իր հայրենիքում, որտեղ ուղղակի պաշտում են աստվածաշնչյան «Մարգարեն իր հայրենիքում պատիվ չունի» արտահայտությունը: Ինչո՞ւ: Ահա, այս հարցի պատասխանն է որոնում Մարգո Ղուկասյանը իր վիպակում՝ ինչպես միշտ՝ մատը դնելով ամենացավոտ կետի վրա:

Եվ զայրացուցիչն այն է, որ Օնիկ Կարապետյանի ստեղծած «Օկարինը» Հայաստանում չարտադրվեց, որքան էլ որ նա պայքարեց դրա համար:

«Վարչապետը չի արձագանքում, Հայաստանը ձեռները լվանում է: Ուկրաինացիները, ազնվության, մարդասիրության եւ համագործակցության բոլոր նորմերը պահպանելուց հետո արտադրությունը վերցնում են իրենց ձեռքը»: Եվ սա այն դեպքում, երբ Նիժնի Նովգորոդում 7 օր պահանջվեց «Օկարինի» առաջին խմբաքանակ արտադրելու համար:

Զայրացուցիչ է, եւ Մարգո Ղուկասյանը զայրանում է, մեղադրում, զարմանում. ինչպես կարող էր դա լինել: Եվ ի վերջո գալիս է մի եզրակացության. «Ժողովրդի տաղանդավոր զավակները ի վերջո պետք է վերցվեն պետական հոգածության ներքո»: Թե չէ եթե այսպես գնա, ո՞ւր կարող ենք հասնել:

Ախր ահազանգը հնչել է տարիներ ի վեր, վկա՝ Օկսա Հակոբյանի «Չարորակ ուռուցքներ եւ մանրէներ» հոդվածը («Հայաստանի աշխատավորուհի», «Գիտություն եւ տեխնիկա» ամսագրերում, 1981 թվին), Յուրի Կարապետյանի «Կկանխվի՞ արդյոք քաղցկեղը» («Երեկոյան Երեւան», «Իզոբրետատել ի ռացիոնալիզատոր», մոսկովյան ամսագիր, 1989), Մարգո Ղուկասյան. «Մոռացված լաբորատորիայից մինչեւ... Իսրայել» («Գարուն», 1984 թ.):

Այո, ահազանգը հնչել է, հարցը՝ բարձրացվել, բայց դրանք հանդիպել են խուլ ականջների չկամ, նախանձ, մեծամիտ մարդկանց, որոնց համար ի՞նչ արժեք ունի՝ հայ գիտնականը իր հայրենի՞քը կշենացնի, թե՞ օտարներինը:

ՖԵԼԻՔՍ ԲԱԽՉԻՆՅԱՆ

Երիտասարդ դաշնակահարը ներկայացավ համերգային բարդ ծրագրով

23-ամյա տաղանդավոր դաշնակահար Արամ Ավետյանը, որն այժմ սովորում է Լոնդոնի Արքայական ակադեմիայի ասպիրանտուրայում (դասատու՝ պրոֆեսոր Հեմիշ Միլն), երեկ մենահամերգով հանդես եկավ կամերային երաժշտության տանը:

Նախնական կրթությունը Չայկովսկու անվան երաժշտական դպրոցում ստացած երիտասարդ դաշնակահարը մի շարք միջազգային մրցույթների դափնեկիր է եւ համերգներով հանդես է եկել բազմաթիվ երկրներում: Համերգային ակտիվ գործունեություն ծավալած երիտասարդ դաշնակահարը կազմակերպել է մի շարք համերգներ, որոնցում հանդես է եկել թե՛ որպես գեղարվեստական ղեկավար, թե՛ դաշնակահար, թե՛ կամերային անսամբլիստ, թե՛ կոնցերտմայստեր: Ուշագրավ է նրա մասնակցությունը 2001 թ. կայացած միջազգային «Palma d'Oro» մրցույթում, ուր Արամ Ավետյանն արժանացել է երեք մրցանակների՝ Գրան պրի «Ոսկե արմավենի», առաջին տեղ եւ հատուկ մրցանակ: Իսկ 2001-2004 թթ. համերգներով հանդես է եկել Իտալիայի Ֆինալե, Լիգուրե, Վերոնա, Միլան քաղաքներում:

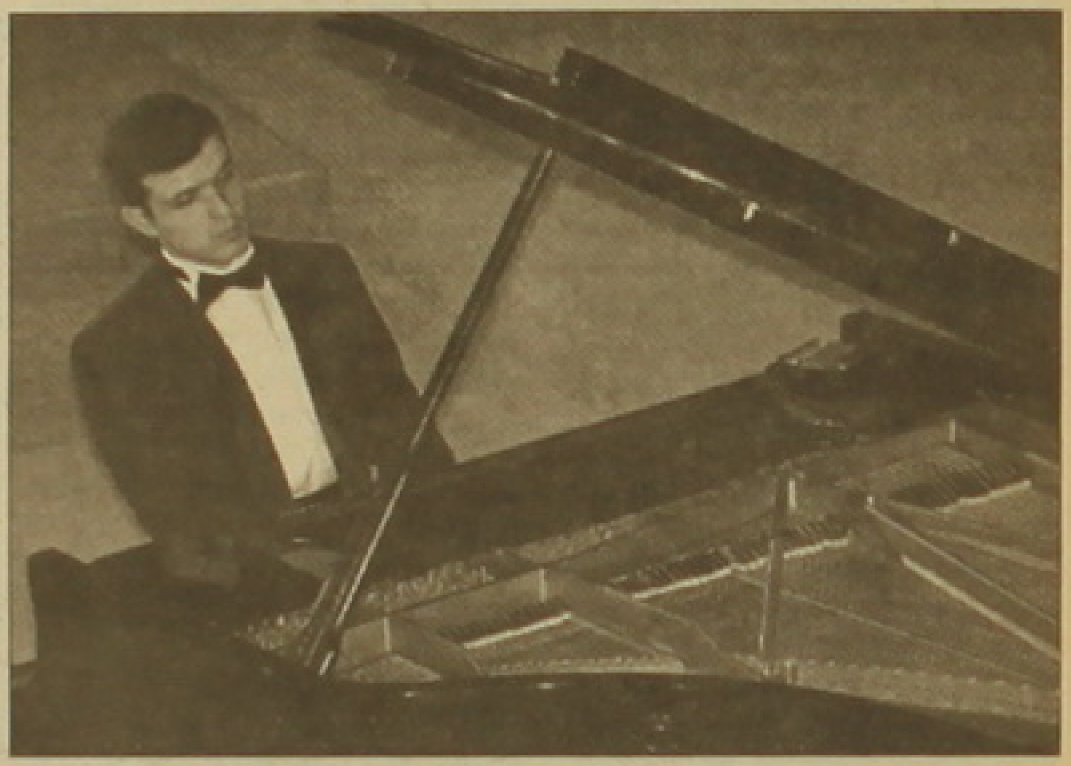

Համերգին ներկա դաշնակահարի մտերիմների խոսքերով, Արամ Ավետյանը հաճախ է համերգներով հանդես գալիս Հայաստանում՝ Եղեռնի, Անկախության օրերին եւ մի շարք այլ առիթներով: Առաջիկա նախատեսում է եւս մեկ համերգային ծրագիր: Մտերիմների խոսքերով, նա մեծ կազմակերպչական ջիղ ունի եւ ամեն ինչ անում է, որ հայ ժողովրդի պատիվը բարձր պահի տարբեր երկրներում:

Նախորդ երեկոյան կամերային երաժշտության տանը տեղի ունեցած մենահամերգին ներկաները ունկնդրեցին դաշնակահարի նվագացանկից ուշագրավ եւ բարդ մի ծրագիր՝ Բախի Պարտիտա թիվ 6, Ռախմանինովի վարիացիաներ Կորելիի թեմայով, պրելյուդներ, Սկրյաբինի պրելյուդ եւ նոկտյուրն ձախ ձեռքի համար ստեղծագործությունները: Հարկ է նշել, որ թեեւ Արամ Ավետյանը մի քիչ վատառողջ էր, բայց մեծ պատասխանատվությամբ ելույթ ունեցավ: Նրա խոսքերով, այստեղ հանդիսատեսն ավելի խիստ է, թեպետ յուրաքանչյուր ելույթից առաջ էլ հուզմունք կա:

Համերգի ավարտին, մինչ հանդիսատեսը ծափահարում էր երիտասարդ դաշնակահարին, զրուցեցինք կոնսերվատորիայի դաշնամուրային ֆակուլտետի դեկան Իգոր Յավրյանի հետ: Դեկանի գնահատմամբ, Արամ Ավետյանը շատ է աճել: «Շատ հետաքրքրական էր լսել նրան, լսել, թե նա ինչպես է նվագում: Ինձ հատկապես դուր եկավ, թե նա ինչպես Բախ նվագեց: Արամն արդեն իսկական երաժիշտ է, ես ուշադիր հետեւում եմ, թե նա ինչպես է աճում եւ ցանկանում եմ նրան տեսնել միջազգային բեմերում եւ բարձր գագաթում», - հավելեց դեկան Յավրյանը:

ԳՈՀԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ
Լուսանկարը՝
ՎԱՐԴԱՆ ՄԱԹԵՎՈՍՅԱՆԻ

Լույս է տեսել «Հայկական որմնագորգ» պատկերագիրքը

Քանի՞ տարեկան է հայկական որմնագորգը (գոբելենը). մասնագետների մի մասը թերեւս նրա իրական ծաղկումը կապում է հանրապետության վաստակավոր նկարիչ, անվանի գոբելենագործ եւ մանկավարժ Կարապետ Եղիազարյանի հետ, որը 1960-ական թվականներից սկսած զարկ տվեց կերպարվեստի այդ բնագավառին, ստեղծելով հայկական գոբելենի դպրոցը:

Սակայն արվեստաբանների ուսումնասիրությունը տանում է ավելի վաղ ժամանակներ, առաջին օրինակը վերաբերելով 13-րդ դարի պատմիչ Կիրակոս Գանձակեցուն, որը, ըստ Հրավարդ Հակոբյանի, հիացմունքով է նկարագրում Հաթերքի իշխան Վախթանգի կնոջ՝ Արզու խաթունի գործած որմնագորգը:

Սակայն որմնագորգը առավել ծաղկում ապրեց անցյալ դարի երկրորդ կեսին, նշում է նկարչուհի եւ որմնագորգի ճանաչված վարպետ Հասմիկ Ղազարյանը իր «Հայկական որմնագորգ» շքեղ պատկերագրքում, որը լույս է ընծայել արվեստի «Անահիտ» հրատարակչությունը:

Գիրքը բարձր տպագրական կատարմամբ ընթերցողին է ներկայացրել «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարանը:

Ըստ Հ. Ղազարյանի, գոբելենը հատկապես տարածում գտավ 17-րդ դարում ի հայտ եկած Գոբելեն եղբայրների փարիզյան մանուֆակտուրայի արտադրանքի շնորհիվ: Դրանից հետո գոբելենով հետաքրքրվեցին թե՛ ամբողջ Եվրոպայում, թե՛ նախկին Խորհրդային Միության տարածքում, որը բնականաբար ուշադրություն գրավեց նաեւ Հայաստանում:

Հայկական պրոֆեսիոնալ գեղարվեստական գործվածքի ասպարեզում Կ. Եղիազարյանի դպրոցն այսօր ընդգրկում է մոտ երեք տասնյակ արվեստագետների, որոնց աշխատանքները համընդհանուր ճանաչում են գտել Հայաստանում ու նրա սահմաններից դուրս: «Այսօր հայկական որմնագորգի դպրոցի մասին խոսվում է որպես արդեն կայացած ու ինքնահաստատված երեւույթի», գրում է Ղազարյանը: Այդ դպրոցն են կազմում նաեւ նրա հիմնադրի երկու դուստրերը՝ Անուշ եւ Մարինա Եղիազարյանները, ինչպես նաեւ Կառլեն Ավետիսյանը, Նելլի Ասատրյանը, Արուսյակ Պառոնյանը, Զարուհի Մալոյանը եւ ուրիշներ, որոնց ստեղծագործությունների վերատպություններն ու կենսագրականները նույնպես զետեղված են գրքում:

Պատկերագրքի առաջաբանը գրել է Զ. Մալոյանը, նրանում Հ. Ղազարյանից բացի հրապարակում ունի Անուշ Տեր-Մինասյանը: Հայկական գոբելենի շատ ընտիր նմուշներ, որոնք զարդարում են Հայաստանի, Ռուսաստանի, Ուկրաինայի տարբեր քաղաքների մշակութային օջախները, Կ. Եղիազարյանի եւ Հ. Ղազարյանի համագործակցության արդյունքն են: Վերջինը Կոտայքի մարզի Թեղենիկ գյուղում կառուցված Սրբոց Նահատակաց եկեղեցու վարագույրն է, որ նրանք գործել են Մայր աթոռ Ս. Էջմիածնի միաբան Ներսես արքեպիսկոպոս Պոզապալյանի պատվերով:

Պատկերագիրքը եռալեզու է՝ հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն:

ԱՆԻԿ ՍԱՐԹՐՅԱՆ
ԱՐՄԵՆՊՐԵՍԻ թղթակից
«Ազգի» համար

Մարզական

Արոնյանն աշխարհի գավաթը նվիրել է Խանտի Մանսիյսկի հայ համայնքին

Լեւոն Արոնյանի շախմատի աշխարհի գավաթի նվաճումն, անկասկած, ավարտվող մրցաշրջանում հայ մարզիկների ամենանշանակալից հաջողությունն էր: Ուստի օրինաչափ էր, որ մարզական լրագրողները միաձայն Լեւոն Արոնյանին ճանաչեցին 2005 թ. Հայաստանի լավագույն մարզիկ: Ընդ որում, հարցման բոլոր 37 մասնակիցներն էլ Արոնյանի ազգանունը հարցաթերթիկներում նշել էին առաջինը, ինչը նմանատիպ հարցումների պատմության մեջ յուրօրինակ ռեկորդ է: Արոնյանը դեկտեմբերի 20-ի երեկոյան էր ժամանել Երեւան, իսկ երեկ կեսօրին շախմատիստի կենտրոնական տանը հանդիպեց լրագրողներին ու շախմատասերներին, որոնք ծափողջույններով ընդունեցին նրան:

Նախ՝ բացման խոսքով Լեւոն Արոնյանին շնորհավորեց շախմատային մեկնաբան Գագիկ Հովհաննիսյանը, նշելով, որ այդ փառահեղ հաղթանակի շնորհիվ հայ շախմատիստն իր անհատական վարկանիշն ավելացրել է մոտ 18-ով եւ հունվարի 1-ի դրությամբ հրապարակվելիք ՖԻԴԵ-ի վարկանիշային նոր ցուցակում կզբաղեցնի 5-րդ տեղը: Այնուհետեւ Արոնյանը պատասխանեց լրագրողների հարցերին: Պարզվեց, որ աշխարհի գավաթը նա իր հետ Երեւան չի բերել, այլ նվիրել է Խանտի Մանսիյսկի հայ համայնքին, որի անդամները մրցաշարի օրերին աջակցել են Արոնյանին:

Պատասխանելով **«Ազգի»** հարցին, թե արդյոք իր կողմից դիվանագիտական քայլ չէ՞ր ռուսական լրատվամիջոցներին տված հարցազրույցում իրեն հաղթողի հավակնորդ չհամարելն ու ամեն ինչ բախտին վերագրելը, Լեւոնը նշեց, որ երբեք դիվանագիտություն չի սիրել եւ իր խոսքերն անկեղծ են եղել: Արոնյանը մեկ անգամ եւս հաստատեց, որ իրոք, որոշ պարտիաներում մարզական բախտն իր հետ էր: Նա ընդգծեց, որ Իսրայելում աշխարհի թիմային առաջնությունից հետո բավական հոգնած էր, ուստի ժամանակ չունեցավ ինչպես հարկն է հատուկ նախապատրաստվել աշխարհի գավաթի խաղարկությանը:

Այդ պատճառով էլ, ըստ Արոնյանի, մրցաշարի առաջին մասն իր համար առավել դժվար ստացվեց, թեեւ մեկնարկում 5 անընդմեջ հաղթանակ տոնեց: Նա հատկապես նշեց ղազախստանցի Սադվակասովի եւ իսպանացի Վալեխոյի հետ պարտիաները, որոնցում ինքը դժվար իրավիճակներում էր հայտնվել, սակայն կարողացավ հաղթահարել հերթական արգելքները եւ մտնել հաջորդ փուլ: Իսկ Ռուսլան Պոնոմարյովի հետ մրցախաղում 2-րդ պարտիայում Լեւոնը հայտնվել էր ուժեղ ցայտնոտում, ուստի ստիպել էր մրցակցին ոչ-ոքի առաջարկել: Ինչ վերաբերում է արագ շախմատի կանոններով անցկացված երկու պարտիաներին, ապա Արոնյանի կարծիքով առաջինում Պոնոմարյովը նյարդայնացավ, սխալ թույլ տվեց եւ պարտվեց: Իսկ երկրորդում դրա հետեւանքով իր հնարավորություններից ցածր հանդես եկավ: Ի դեպ, մինչ Պոնոմարյովի հետ հանդիպումը, նրա հետ անցկացրած մրցաշարերում Լեւոնը տոնել էր 3 հաղթանակ, 2 պարտիա ավարտել ոչ-ոքի:

Արոնյանը գտնում է, որ իր խաղում դեռեւս կան պահեր, որոնք շտկելու, կատարելագործելու կարիք են զգում: Աշխարհի գավաթի նվաճումն իր շախմատային կենսագրության մի ողջ ժամանակաշրջանի կարծես հանրագումարը դարձավ: Լեւոնն իր առաջին խոշոր հաջողությանը հասել է մինչեւ 12 տարեկանների աշխարհի առաջնությունում, որտեղ ի դեպ խաղում էին Էթիեն Բակրոն ու Ռուսլան Պոնոմարյովը:

Անդրադառնալով առաջիկա ծրագրերին, Լեւոն Արոնյանը տեղեկացրեց, որ մասնակցելու է Վեյք Ան Զեեի, Լինարեսի, Մոնակոյի մրցաշարերին, Հայաստանի հավաքականի կազմում հանդես է գալու շախմատային օլիմպիադայում, ինչպես նաեւ աշխարհի առաջնության հավակնորդների մրցաշարում, որ կայանալու է 2006 թ. աշնանը: Լեւոնը նշեց, որ Վեյք Ան Զեեի մրցաշարին նախապատրաստվելիս հիմնական ուշադրությունը դարձնելու է ֆիզիկական պատրաստությանը, քանի որ այս տարի ավելի քան 100 պարտիա է խաղացել եւ բավական հոգնած է:

Օգտվելով առիթից, Լեւոն Արոնյանն իր շնորհակալությունը հայտնեց շախմատի Հայաստանի ֆեդերացիայի նախագահ Սերժ Սարգսյանին, բոլոր նրանց, ովքեր ամեն կերպ աջակցում են հայ շախմատիստներին, նպաստում նրանց հաջողություններին: Նա նաեւ տեղեկացրեց, որ այսօր հայկական շախմատում կան հեռանկարային շախմատիստներ, որոնց հետ կարելի է հույսեր կապել: Եվ ընդհանրապես, Լեւոն Արոնյանը հավատում է հայկական շախմատի հետագա հաջողություններին եւ ինքն էլ առաջիկայում կնպաստի նվաճումների ձեռք բերմանը:

ՖԻՖԱ-Ի ՎԱՐԿԱՆԻՇ

ՀՀ հավաքականը տարին եզրափակեց 108-րդ տեղում

ՖԻՖԱ-ն հրապարակել է ազգային հավաքականների դասակարգման հերթական ցուցակը: Հայաստանի հավաքականը մրցաշրջան-2005-ը եզրափակեց դասակարգման ցուցակի 108-րդ հորիզոնականում: Նախորդ ամսվա համեմատ մեր ընտրանին 2 տեղով վեր է բարձրացել՝ վարկանիշն ավելացնելով մեկով: Հիշեցնենք, որ անցյալ տարվա արդյունքներով մեր հավաքականը 402 վարկանիշով 119-րդ տեղում էր:

Դասակարգման ցուցակում ամենամեծ առաջընթացը, որքան էլ որ զարմանալի է, ունեցել է Իրաքի հավաքականը: Վերջինս 20 հորիզոնականով վեր է բարձրացել՝ զբաղեցնելով 54-րդ տեղը: 17 տեղով առաջընթաց է ունեցել Ռուանդայի հավաքականը:

Չնչին փոփոխություններ են կատարվել լավագույն տասնյակի ներսում: Մեքսիկացիները 2 տեղով վեր են բարձրացել, մեկ հորիզոնական էլ առաջընթաց է արել Իսպանիայի ընտրանին: Ներկայացնում ենք լավագույն տասնյակի, ինչպես նաեւ նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների հավաքականների ցուցանիշները:

1.	Բրազիլիա	840
2.	Չեխիա	796
3.	Հոլանդիա	791
4.	Արգենտինա	772
5.	Մեքսիկա	768
6.	Իսպանիա	768
7.	Ֆրանսիա	768
8.	ԱՄՆ	767
9.	Անգլիա	757
10.	Պորտուգալիա	754
34.	Ռուսաստան	662
40.	Ուկրաինա	630
59.	Ուզբեկստան	573
61.	Բելառուս	570
69.	Լատվիա	550
76.	Էստոնիա	543
100.	Լիտվա	464
104.	Վրաստան	459
107.	Մոլդովա	442
108.	Հայաստան	431
114.	Ադրբեջան	394
116.	Թուրքմենստան	385
137.	Ղազախստան	314
141.	Տաջիկստան	299
157.	Ղրղզստան	235

Ռոյ Քինն ընդունեց «Սելթիկի» հրավերը

«Մանչեսթր յունայթեդի» նախկին ավագ, Իռլանդիայի հավաքականի կիսապաշտպան Ռոյ Քինը 1,5 տարվա պայմանագիր է կնքել շոտլանդական «Սելթիկի» հետ: «Մանչեսթր յունայթեդից» հեռանալուց հետո Քինով շատ թիմեր էին հետաքրքրվում: «Վերջին շաբաթների ընթացքում փնտրել եմ ֆուտբոլային գործունեությունս շարունակելու մի քանի տարբերակներ եւ դրանցից ընտրել եմ լավագույնը: Փողն այդ հարցում ընդհանրապես դեր չի խաղացել, քանի որ բավական ապահովված մարդ եմ: «Սելթիկում» ինձ զգում եմ ինչպես տանը եւ պատրաստվում եմ նորանոր մեծագույն հաղթանակների», նշել է 34-ամյա Ռոյ Քինը, որի աշխատավարձն, ըստ բրիտանական մամուլի, շաբաթական 40 հազար ֆունտ ստեռլինգ կկազմի:

Գործարքից գոհ է նաեւ «Սելթիկի» մարզիչ Գորդոն Ստրաչանը. «15 տարիների ընթացքում Ռոյը մշտապես ապացուցել է, որ իսկական մարտիկ է: Մենք չէինք կարող ձեռքից բաց թողնել նման ֆուտբոլիստին»:

Ռոյ Քինը «Մանչեսթր յունայթեդի» վերջին տասնամյակի խորհրդանիշն էր: Ամբողջ 12 մրցաշրջան նա հավատարմորեն ծառայել է հարազատ ակումբին: Այդ ընթացքում թիմը վերելքներ ու վայրէջքներ է ունեցել, փոխվել է կազմը, խաղաոճը: Անփոփոխ է մնացել միայն Քինը, որը մշտապես բարձրակարգ ֆուտբոլ է ցուցադրել եւ հարկ եղած դեպքում անկեղծորեն խոսել է ակումբի հիմնախնդիրների մասին: Մեկ անգամ չէ, որ Քինի հարաբերությունները ակումբի ղեկավարության հետ սրվել են:

«Մանչեսթր յունայթեդի» եւ նրա երկրպագուների համար Ռոյ Քինն այն ֆուտբոլիստն էր, որը ժամանակին արժանիորեն փոխարինեց Էրիկ Կանտոնային: Իսկ վերջինիս թիմից հեռանալուց հետո թվում էր, թե դժվար կլինի նրան արժանի փոխարինող գտնել: Այժմ «Մանչեսթր յունայթեդին» հարկ կլինի Քինին փոխարինող փնտրել:

Ալոնսոն կհեռանա «Ռենոյից»

«Ֆորմուլա-1» դասի ավտոմրցարշավի աշխարհի հերթական առաջնությունը խոստանում է բավական հետաքրքրական մրցապայքար: Նախ՝ աշխարհի չեմպիոնի կոչմանը հավակնում են 5-6 մարզիկներ, իսկ երկրորդ՝ մի խումբ ավտոմրցարշավորդների պայմանագրերի ժամկետները մրցաշրջանի վերջնագծում ավարտվում են, իսկ նրանց դեռեւս նոր պայմանագիր չի առաջարկվել: Խոսքն իտալացի Ջանկառլո Ֆիզիկելլայի, գերմանացի Միխայել Շումախերի, բրազիլացի Ֆելիպե Մասսայի, ֆինն Կիմի Ռայկոնենի եւ աշխարհի ներկայիս չեմպիոն Ֆեռնանդո Ալոնսոյի մասին է: «Ռենոյի» կազմում աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսին արժանացած Ֆեռնանդո Ալոնսոն 2007 թ. կտեղափոխվի «Մակլարեն»: Այս մասին արդեն բանավոր համաձայնություն է ձեռք բերվել «Մակլարենի» նախագահ Ռոն Դենիսի եւ Ֆեռնանդո Ալոնսոյի միջեւ:

Սա նշանակում է, որ «Մակլարենի» ավտոմրցարշավորդներից մեկը՝ Կիմի Ռայկոնենը կամ Խուան Պաբլո Մոնտոյան պետք է իր տեղը զիջի Ալոնսոյին: Ամենայն հավանականությամբ, թիմից կհեռանա Ռայկոնենը, որին համառորեն հրավիրում են «Ֆերարի», որպեսզի արժանի փոխարինող գտնեն աշխարհի 7-ակի չեմպիոն Միխայել Շումախերին: Վերջինս պատրաստվում է հրաժեշտ տալ մեծ սպորտին:

«Մենք մշտապես ձգտում ենք աշխարհում ուժեղագույնը ճանաչվել: Նպատակին հասնելու միակ ուղին ամենաարագ ավտոմրցարշավորդներին գտնելն է», նշել է «Մակլարենի» նախագահ Ռոն Դենիսը: Իր հերթին Ալոնսոն հայտարարել է, որ թեեւ իրեն դժվար է հեռանալ «Ռենոյից», սակայն դա անհրաժեշտ է: Նա այդ քայլը պատճառաբանում է աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսի համար պայքարելու ցանկությամբ: Չնայած չար լեզուները գտնում են, որ պարզապես իսպանացին ցանկանում է գումար վաստակել: Այս առումով «Ռենոյի» նախագահ Ֆլավիո Բրիատորեին կարելի է կարեկցել: Նման պատմության մեջ նա հայտնվել է 10 տարի առաջ:

Անցյալ դարի 90-ական թվականներին Բրիատորեն «Ջորդանի» կազմում նկատել էր երիտասարդ Շումախերին: Երեք տարի անց՝ 1994 թ. Շումախերը չեմպիոնի առաջին տիտղոսը նվաճեց, հաջորդ մրցաշրջանում կրկին լավագույնը ճանաչվեց: Բոլորը վստահ էին, որ նրան կհաջողվի գերազանցել լեգենդար Ֆանխիոյի ռեկորդը, որը չորս տարի անընդմեջ նվաճել էր աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը: Սակայն Շումախերին հրավիրեցին «Ֆերարի», որտեղ որոշ ընդմիջումից հետո նա եւս 5 անգամ ուժեղագույնը ճանաչվեց աշխարհում՝ գերազանցելով Ֆանխիոյի ռեկորդը:

Առայժմ հայտնի չէ, թե «Մակլարենի» մարզիկներից ով ստիպված կլինի հեռանալ թիմից՝ տեղը զիջելով Ալոնսոյին: Ռոն Դենիսը նշել է, որ հաջորդ մրցաշրջանում գլխավոր խնդիրն իրենց ավտոմրցարշավորդին աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսին արժանացնելն ու «Կոնստրուկտորների գավաթը» նվաճելն է, որից հետո միայն կորոշեն, թե ով պետք է հեռանա թիմից:

Պելեն հերթական կանխագուշակումն է կատարել

Ֆուտբոլի արքա Պելեն հանդես է եկել աշխարհի առաջիկա առաջնության արդյունքների կանխագուշակմամբ: Աշխարհի եռակի չեմպիոնի կարծիքով, Բրազիլիայի հավաքականի հերթական տիտղոսի նվաճմանը կարող են խոչընդոտել առաջին հերթին Անգլիայի եւ Իտալիայի ընտրանիները: «Վերջին երկու տարիներին ուշադրությամբ հետեւում եմ ֆուտբոլային հանդիպումներին, եւ կարող եմ ասել, որ Անգլիան սկսել է զգալիորեն ուժեղ խաղալ: Եթե այդ երկրի հավաքականի առաջատարները վնասվածքներ չստանան, ապա, կարծում եմ, եզրափակիչում կհանդիպեն նշված եռյակից (Անգլիա, Իտալիա, Բրազիլիա) երկու հավաքականները: Իսկ եթե հարցնեք, թե ո՞վ կհաղթի, ապա կնշեմ իմ հայրենակիցներին: Եվ ոչ միայն նրա համար, որ Բրազիլիայի հավաքականում բարձրակարգ ֆուտբոլիստներ են հանդես գալիս: Ամբողջ հարցն այն է, որ մեր հավաքականում յուրաքանչյուր դիրքում երկուական ուժեղագույն ֆուտբոլիստներ ունենք», նշել է 65-ամյա ֆուտբոլի լեգենդը:

Հարկ է նշել, որ Պելեն սիրում է կանխագուշակություններ կատարել ֆուտբոլային խոշոր մրցաշարերի արդյունքների վերաբերյալ, սակայն մշտապես սխալվում է: Իրենք՝ բրազիլացիները, չնայած Պելեի մի շարք արժանիքներին, հայտարարում են, որ նա ոչինչ չի հասկանում այդ խաղում: Մասնավորապես 2002 թ. աշխարհի առաջնությունից առաջ Պելեն չէր հավատում Բրազիլիայի հավաքականի հաջողությանը: Իսկ երբ բրազիլացիները չեմպիոն հռչակվեցին, հավաքականի գլխավոր մարզիչ Լուիս Ֆելիպե Սկոլարին իր վրդովմունքն էր արտահայտել Պելեի կանխագուշակության առիթով: Սակայն, որքան էլ որ Պելեն սխալվում է իր կանխագուշակություններում, այնուամենայնիվ, շատերն են ցանկանում իմանալ ֆուտբոլի արքայի կարծիքը:

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ԱԶԳ **Օրվա հետքով**

2006-ի բյուջեն կրկնապատկվում է հիմնականում խոշոր հարկասուների հաշվին

2006-ի բյուջեն, դրա կատարման ուղիները եւ հնարավոր հետեւանքները էին երեկ «Հայելի» ակումբի քննարկման թեման, բանախոսները՝ ԱԺ ֆինանսավարկային, բյուջետային եւ տնտեսական հարցերի հանձնաժողովի նախագահ **Գագիկ Մինասյանը** եւ նույն հանձնաժողովի անդամ **Խաչատուր Սուքիասյանը**: 2006 թ. բյուջեն 2001 թ. բյուջեի համեմատ 2 անգամ ավելացել է, իսկ մարդկային կապիտալի ուղղությամբ՝ 2,6 անգամ: Ըստ պրն Մինասյանի, 2006-ի բյուջեն աննախադեպ մեծ տոկոս է նախատեսում մարդկային կապիտալում (գիտություն, կրթություն, առողջապահություն, սոցիալական ապահովություն եւ ապահովագրություն ու մշակույթ, տեղեկատվություն ու սպորտ) կատարվող ֆինանսական ներդրումների համար՝ 40 տոկոս: Գագիկ Մինասյանը կարեւորեց նաեւ 2006-ին նախատեսվող առաջնային առողջության բացարձակ անվճար համակարգը, ինչի մասին, ըստ նրա, 5 տարի առաջ երազել կարելի էր միայն: Կարեւոր է նաեւ հանգամանքը, որ չավարտված պատերազմի պայմաններում գտնվող պետությունը գիտությանն ու կրթությանն ամենից մեծ միջոցներն է հատկացնում, ավելին, քան օրինակ, պաշտպանությանը: «Երկիր, որ չունի բնական հանածոներ, որ չի կարող ապավինել բնական հարստություններին, ապավինում է իր ժողովրդին Աստծու տված մտավոր ունակություններին», ասաց նա;

Գ. Մինասյանի հավաստմամբ՝ բյուջեն մուտքային մասը ձեւավորում է 2 հիմնական աղբյուրներից՝ ՀՆԱ-ից, որի աճը նախատեսված է 7,5 տոկոս եւ ստվերի դեմ տարվող պայքարի արդյունքում ստացված գումարներից: «Ցավոք, բոլորի համար ակնհայտ է, որ մեր երկրում դեռ բավական մեծ է ստվերայնությունը, դրա դեմ պայքարը բավականին ծանր է ոչ միայն մեր երկրում, այլեւ այն երկրներում, որտեղ ժողովրդավարությունը շատ խոր արմատներ ունի, սակայն նույնիսկ այդ պայմաններում մենք տարեցտարի ավելացնում ենք ստվերի ներգրավումը տնտեսական շրջանառության մեջ», նշեց նա:

Հարցին, թե արդյոք բյուջեի ծավալների այդքան մեծացումը չի՞ ապահովվի հասարակ քաղաքացու հաշվին, Խաչատուր Սուքիասյանը պատասխանեց, որ 2004-ին ՀՀ խոշոր հարկասուների հարկային մուտքերը բյուջեի 60 տոկոսն են ապահովել, իսկ 2005-ին՝ մոտ 70 տոկոսը: «Հաճախ խոսում են այն մասին, որ մեզ մոտ ստվերը մեծանում է: Ես չեմ կարող ասել, որ ստվերը փոքրանում է, կարող եմ պնդել, որ ստվերի տոկոսը շրջանառության մեջ փոքրանում է, բայց քանի որ ամբողջ տնտեսությունն է մեծանում, ստվերը նույնպես մեծանում է», ասաց պրն Մինասյանը: Խ. Սուքիասյանի գնահատմամբ՝ մեր երկրում խնդիր է հավասար մրցակցությունը: Երկու բանախոսներն էլ անվերապահորեն գտնում էին, որ հավասար մրցակցությունն է տնտեսության զարգացման միակ երաշխիքը: Գագիկ Մինասյանը կարեւորեց վերջերս ՀՀԿ-ի համառ ջանքերի շնորհիվ ստուգումների օրենքում կատարված փոփոխությունը՝ ինչի արդյունքում օրենսդրությամբ ամրագրվում է կոռուպցիոն ռիսկերը նվազեցնող «ռառմնասիրություն» հասկացությունը:

Ուսաղրության կենտրոնում շինարարությունն է լինելու

2006-ին հարկային առավել ուշադիր քաղաքականություն է տարվելու շինարարության եւ շինարարական նյութերի արտադրության հանդեպ: Այս մասին հայտարարելով՝ բանախոսները նշեցին, որ ճիշտ է, վերջին տարիներին Հայաստանի զարգացման համար դրական ազդեցություն է ունեցել այս ոլորտների զարգացումը, սակայն դրա նկատմամբ հարկային քաղաքականությունը վերանայելու ժամանակն է: Խաչատուր Սուքիասյանը գտնում է, որ 2006 թ.-ից հարկավոր է հաստատագրված հարկային վճարման դաշտ տանել շինարարությամբ զբաղվող կազմակերպություններին՝ իհարկե, նախ քաղաքը գոտիականացնելով: Գ. Մինասյանի գնահատմամբ՝ այս ոլորտը «բավականին դժվար է տրվում հսկողությանը», այդ տեսակետից պետք է աշխատանքի նոր մեխանիզմներ գտնել:

Ոչ թե գազի թանկացման դեմ, այլ մեր երկրում էներգիայի ստացման համար

Այն հարցին, թե ինչ կանի պետությունը, որպեսզի գազի հնարավոր թանկացումը մեր հասարակության համար առանց ցնցումների լինի, Գագիկ Մինասյանը պատասխանեց. «Հարեւան հանրապետությունն իր տնտեսական քաղաքականությունն է իրականացնում, մենք պետք է մտածենք ինչպիսի ռեսուրսներ ունենք դիմագրավելու այն մարտահրավերին»: Նրա գնահատմամբ դեռեւս 1990-ականների սկզբից պետությունը որդեգրել է սեփական էներգետիկ անվտանգությունն ապահովելու սկզբունք՝ գործի դնելով փոքր ՀԷԿ-երը եւ ուշադրություն դարձնելով հողմային էներգետիկային: Բացի այդ նա նշեց խնդիրն արդյունավետ լուծելու եւս 3 ուղի՝ իրանական գազամուղի, Հրազդանի ՋԷԿ-ի 5-րդ էներգաբլոկի եւ Երեւանի ՋԷԿ-ի գործարկում: Գագիկ Մինասյանը կարեւորեց նաեւ էներգախնայողությունը, որ, նրա խորին համոզմամբ, բարեկրթության ցուցանիշ է:

ԹԱՄԱՐ ՄԻԿԱՅԵԼՅԱՆ

Խնուսցին հպարտանում է ավանդազրույցով եւ կարեւորում պատմական տվյալները

Տպագրվել է Խնուս գավառի քարտեզը

Ժողովրդական ավանդույթի համաձայն, Ադամի ու Եվայի վայելած դրախտը եղել է հենց Խնուս գավառի Հարամիկ հայաբնակ գյուղում՝ Բյուրակնի արեւելյան լանջերի ստորոտներին: Այս ավանդույթին անդրադարձ կա նաեւ Հայկական սովետական հանրագիտարանում, սակայն խնուսցիները ժամանակին տեղեկացել են իրենց պապերից ու համարել ժառանգաբար փոխանցված անբեկանելի ճշմարտություն: Այսօր էլ խնուսցիների շառավիղները տեղյակ են ավանդույթին ու նրանցից ավագներն իրենց դրախտի տեղը գիտեն՝ Խնուսում է: Ավանդույթը, սակայն, պատմական իրողություն չէ, եւ խնուսցիները, բնականաբար, չեն բավարարվել ավանդույթի կարեւորմամբ:

Տպագրվել է Խնուս գավառի քարտեզը՝ 1000 օրինակով, 1:200.000 մասշտաբով: Պատվիրատուն «Խնուս» մշակութային հիմնադրամն է, հեղինակը՝ պատմաաշխարհագետ Գեղամ Բադալյանը, քարտեզագիրը՝ Վարդան Մխիթարյանը: Երեք տարի առաջ է սկսվել քարտեզի ստեղծման աշխատանքը, երբ դեռ չկար «Խնուս» մշակութային հիմնադրամը, բայց կային մտահղացումն ու պատմական գիտությունների դոկտոր Էդիկ Մինասյանի հաստատակամությունը: 2005 թվականի փետրվարի 25-ին հիմնադրամի ստեղծումն արդեն աշխատանքն ամբողջացնելու եւ քարտեզը տպագրելու հնարավորություն է ընձեռել: Ֆինանսական հարցերն էլ լուծվել են Հրանտ Վարդանյանի եւ Էդիկ Մինասյանի օժանդակությամբ:

Հեղինակի ներկայացմամբ՝ քարտեզը ստեղծվել է հայկական վիճակագրական նյութերի, մամուլի հրապարակումների ուսումնասիրմամբ: Քարտեզագրական նյութը եղել է 1911-12 թվականների թուրքական ռազմական քարտեզը, որը հասանելի է դարձել ռուսական ռազմահետախուզական ծառայությանը եւ Թիֆլիսում հրատարակվել ռուսերեն «Ասիական Թուրքիայի քարտեզի կրկնօրինակ» վերնագրով: Ժամանակակից տոպոգրաֆիական հիմքն էլ եղել է Թուրքիայի մշակութային ատլասը, որ հրատարակել են 1940 թվականին գերմանացիները: Թվարկված նյութերի համադրմամբ ստեղծվել է Խնուս գավառի (1914 թվականի դրությամբ) քարտեզը: Այն հնարավոր մանրամասնությամբ ներկայացնում է գավառը: Քարտեզում ներկայացված են գավառի բնակավայրերը՝ հայկականի եւ ոչ հայկականի տարանջատմամբ, համաձայն բնակչության քանակի, նշված են անգամ ագարակներն ու գոմերը: Քարտեզագրված են նաեւ պատմաճարտարապետական արժեքները, վանքերը, ուխտատեղիները, կամուրջները, բերդերն ու ամրոցները, իջեւանատները, գերեզմանատները, վարժարանները, օգտակար հանածոների հանքերը:

Կատարած աշխատանքի կարեւորությունը շնորհանդեսի ժամանակ ոչ միայն քարտեզի լինելիությամբ բացատրվեց, այլեւ պատմական հիշողության պահպանմամբ ու սերունդներին փոխանցելով: Շնորհանդեսի մասնակիցները, որ հիմնականում խնուսցիների շառավիղներ էին եւ ոլորտի մասնագետներ՝ ստացան քարտեզի օրինակները: Գրադարաններին, դպրոցներին եւ բուհերին էլ տրվելու են օրինակներ: Վաճառքի համար նախատեսված է շատ փոքր քանակ:

«Խնուս» մշակութային հիմնադրամի նախագահ Էդիկ Մինասյանի հավաստմամբ՝ հիմնադրամը չի սահմանափակվելու քարտեզի ստեղծմամբ ու տպագրմամբ:

Ն. Պ.

«ՈՍԿԵ ԾԻՐԱՆ»

«Ռեժիսորներ առանց սահմանի» ծրագիրը արժանացել է Եվրոպական մշակութային պառլամենտի հովանավորությանը

2005 թվականի հուլիսի 14-ին եւ 15-ին Երեւանի «Ոսկե ծիրան» 2-րդ միջազգային կինոփառատոնի շրջանակներում անցկացվեց երկօրյա սեմինար «Կինոն՝ որպես միջմշակութային երկխոսության միջոց» թեմայով: Սեմինարին մասնակցում էին Աֆղանստանի, Վրաստանի, Ղազախստանի, Իրանի, Թուրքիայի, Ռուսաստանի, տարբեր եվրոպական երկրների, Միացյալ Նահանգների, Կանադայի կինոգործիչներ (12 երկրի 50-ից ավելի ներկայացուցիչ): Երկու օրվա ընթացքում համաշխարհային ճանաչում ունեցող կինոքննադատներ, կինոռեժիսորներ, արվեստաբաններ, կինոլրագրողներ, դերասաններ եւ ազգագրագետներ ներկայացնում էին իրենց դիտարկումներն ու մեկնաբանությունները սեմինարի թեմայով: Սեմինարի նպատակներից մեկն էր բացահայտել տարածաշրջանի եւ մասնավորապես Հարավային Կովկասի անցումային շրջանի երկրներին բնորոշ համընդհանուր խնդիրները:

Հենց սեմինարի ժամանակ էր, որ դինամիկ երկխոսության արդյունքում ծագեց նաեւ «Ռեժիսորներ առանց սահմանի» կազմակերպության եւ տարածաշրջանի կինոգործիչների ցանցի ստեղծման գաղափարը, որը հնչեցրեց «Ոսկե գլոբուս»-ի մրցանակակիր Միքիք Բաղմաքը եւ որը մեծ արձագանք գտավ ու հավանության արժանացավ մյուսների կողմից:

Ամփոփելով փառատոնի արդյունքները՝ փառատոնի կազմկոմիտեն որոշեց ստանձնել «Ռեժիսորներ առանց սահմանների» ծրագրի իրականացումը: Թե ծրագիրը եւ թե հիմնադրույթները վերջերս ներկայացվել են Եվրոպական մշակութային պառլամենտի 4-րդ նստաշրջանին, որը կայացել է Լիսաբոնում, դեկտեմբերի 2-4-ը: Նստաշրջանի թեման էր «Ինչպե՞ս եվրոպական մշակույթը կարող է նպաստել եվրոպական համագոյակցությանը»: Ծրագիրը հավանության է արժանացել Եվրոպական մշակութային պառլամենտի պատգամավորների կողմից: Հաշվի առնելով ծրագրի նշանակությունը տարածաշրջանի համար՝ Եվրոպական մշակութային պառլամենտը որոշում է կայացրել ստանձնել «Ռեժիսորներ առանց սահմանների» ծրագրի հովանավորությունը, որը եւ արտացոլվել է Լիսաբոնի դեկլարացիայում:

Այսպիսով, «Ռեժիսորներ առանց սահմանների» ծրագրի միջոցով «Ոսկե ծիրան» միջազգային կինոփառատոնը մասն է դառնում եւ ինտեգրվում համաեվրոպական մշակութային քաղաքականությանը: Ծրագիրը «Ոսկե ծիրան-2006» միջազգային կինոփառատոնի մի ծանրակշիռ մասը կկազմի: Կկազմակերպվի նոր սեմինար (հուլիս 13-14, 2006), որին կմասնակցեն արդեն հաստատված ցանցի ամենաակտիվ մասնակիցները, եւ որի ընթացքում կամփոփվեն բոլոր առաջարկները:

ԱՇԽԱՐՀԱՇՆՈՐՀ... ԱՉՔԱԼՈՒՍԱՆՔ

Մեր թերթի ինտերնետ կայքի աշխատակիցներ ***Վալերի Մարկարյան*** եւ ***Զոյա Մելիքյան*** ամուսինները երեկ բախտավորվել են երկրորդ թոռնուհիով, որը դեռեւս անուն չունի: Նրանց առաջին թոռնուհին, որ ծնվել էր մի քանի շաբաթ առաջ, անշուշտ ունի անուն՝ Աննա:

Շնորհավորում ենք զույգ նորածինների լույս աշխարհ գալը:

ՄՐՑՈՒՅԹ

Ի՞նչ գիտենք ժամանակակից Իրանի մասին

Հայաստանում ԻԻՀ դեսպանատան մշակույթի կենտրոնը հայտարարում է «Ի՞նչ գիտենք ժամանակակից Իրանի մասին» խորագրով հոդվածների մրցույթ՝ նվիրված Իրանի իսլամական հեղափոխության 27-րդ տարեդարձին: Հոդվածների թեմաներն են.

- Իրանի առաջընթացն ու նորարարությունները վերջին տարիներին
- Իրանի առաջընթացն իսլամական հեղափոխությունից հետո
- Իրանի տնտեսական առաջընթացն իսլամական հեղափոխությունից հետո
- Իրանի տեղը տարածաշրջանային եւ համաշխարհային աշխարհաքաղաքականության մեջ
- Իրանի դերը տարբեր գիտական, քաղաքական, մտավոր գաղափարների եւ մտքերի մշակման գործում
- Կրոնների երկխոսություն. աշխարհի ազգերի եւ կրոնների գոյակցության նոր ուղի
- Քաղաքակրթությունների տեսության դերը միջազգային հարաբերությունների ասպարեզում

Մրցանակներ՝

I մրցանակ 200 000 դրամ
II մրցանակ 150 000 դրամ
III մրցանակ 100 000 դրամ

Ցանկացողները կարող են իրենց հոդվածները հանձնել մինչեւ **2006 թվ-ի հունվարի 22-ը,** Հայաստանում ԻԻՀ դեսպանատան մշակույթի կենտրոն՝ Երեւան, Սեդրակի 3:

Լավագույն հոդվածները կներկայացվեն ժամանակակից Իրանի առաջընթացներին ու բարեփոխումներին վերաբերող գիտական կոնֆերանսում:

Լրացուցիչ տեղեկության համար զանգահարել 275-860 կամ 274-701:

Հայաստանում ԻԻՀ դեսպանատան մշակույթի կենտրոն

ՀՀ Կենտրոնական բանկը 22.12.2005թ. ժ.9.00 ից սահմանում է արտարժույթի հետեւյալ հաշվարկային փոխարժեքները ու գնման եւ վաճառքի հետեւյալ գները.

ISO-ի կոդը	Միավոր	Արտարժույթ	Հաշվարկային փոխարժեք	Գնում	Վաճառք
USD	1	ԱՄՆ դոլար	448.98	444.50	453.50
EUR	1	ԵՎՐՈ	533.03	529.80	536.20
RUR	1	Ռուս. ռուբլի	15.61	14.70	16.50

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-24-83

Լրատվական գործունէութիւն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետութեան 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 02 Ա N 047261, տրւած՝ 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Յակոբ Աւետիքեան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրուած է տպագրութեան՝ 21.12.2005, գինը՝ 100 դրամ, տպագրւում է «Գինդ» տպագրատանը: